

Forskrift om utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂ og om transport av CO₂ på kontinentalsokkelen

Dato	FOR-2014-12-05-1517
Departement	Olje- og energidepartementet
Publisert	I 2014 hefte 15
Ikrafttredelse	05.12.2014
Sist endret	
Endrer	
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1963-06-21-12-§3
Kunngjort	08.12.2014 kl. 15.30
Rettet	20.01.2015 (§ 6-2)
Kortittel	Forskrift om lagring og transport av CO ₂ på sokkelen

Kapitteloversikt:

- Kapittel 1. Innledende bestemmelser (§§ 1-1 - 1-11)
 - Kapittel 2. Undersøkelsestillatelse (§§ 2-1 - 2-6)
 - Kapittel 3. Tillatelse til leting (letetillatelse) (§§ 3-1 - 3-5)
 - Kapittel 4. Tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ (utnyttelsestillatelse) (§§ 4-1 - 4-15)
 - Kapittel 5. Injeksjon og lagring av CO₂ (§§ 5-1 - 5-13)
 - Kapittel 6. Transport mv. av CO₂ (§§ 6-1 - 6-3)
 - Kapittel 7. Avslutning av injeksjon og lagring av CO₂ (§§ 7-1 - 7-6)
 - Kapittel 8. Erstatningsansvar for forurensningsskade (§§ 8-1 - 8-8)
 - Kapittel 9. Særlige regler om erstatning til norske fiskere (§§ 9-1 - 9-6)
 - Kapittel 10. Særskilte krav til sikkerhet (§§ 10-1 - 10-6)
 - Kapittel 11. Alminnelige bestemmelser (§§ 11-1 - 11-24)
 - Kapittel 12. Ikrafttredelse (§12-1)
 - Vedlegg I. Kriterier for beskrivelse og vurdering av det mulige lagringslokalitet og omkringliggende område nevnt i § 1-10 i denne forskrift
 - Vedlegg II. Kriterier for etablering og oppdatering av overvåkingsplanen i § 5-4 og etterdriftsplan i § 5-7
-

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 5. desember 2014 med hjemmel i lov 21. juni 1963 nr. 12 om vitenskapelig utforskning og undersøkelse etter og utnyttelse av andre undersjøiske naturforekomster enn petroleumsforekomster § 3. Fremmet av Olje- og energidepartementet.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XX kap. III nr. 21 (direktiv 2009/31/EF).

Rettelser: 20.01.2015 (§ 6-2).

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1-1. *Formål*

Denne forskrift har som formål å bidra til bærekraftig energi- og industriproduksjon, ved å legge til rette for utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til miljøsikker lagring av CO₂ som et tiltak for å motvirke klimaendringer.

§ 1-2. *Retten til undersjøiske reservoarer for lagring av CO₂*

Den norske stat har eiendomsrett til undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen for utnyttelse av slike til lagring av CO₂ og eksklusiv rett til forvaltning av disse.

§ 1-3. *Virkeområde*

Forskriften kommer til anvendelse på undersøkelse og leting etter undersjøiske reservoarer for lagring av CO₂, og utnyttelse, transport og lagring av CO₂ i slike reservoarer i områder underlagt norsk jurisdiksjon. Forskriften gjelder også transport av CO₂ og utnyttelse av undersjøiske reservoarer til lagring av CO₂ i og utenfor riket og norsk kontinentalsokkel når det følger av folkeretten eller av overenskomst med fremmed stat.

Når en rørledning i indre norsk farvann, på norsk sjøterritorium eller kontinentalsokkelen begynner på område utenfor norsk jurisdiksjon, kan Kongen i den utstrekning det følger av folkeretten, bestemme hvilke regler i denne forskrift som skal gjelde for slik rørledning med tilbehør.

Undersøkelse og leting etter undersjøiske reservoarer for lagring av CO₂, og utnyttelse, transport og lagring av CO₂ i slike reservoarer på norsk kontinentalsokkel som ledd i petroleumsvirksomheten reguleres av petroleumsloven (lov 29. november 1996 nr. 72) med tilhørende forskrifter.

Forskriften gjelder ikke på Svalbard, herunder dets indre farvann og sjøterritorium.

§ 1-4. *Krav om tillatelse mv.*

Ingen andre enn staten kan drive undersøkelse, leting, utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂ og/eller transport av CO₂ på kontinentalsokkelen uten de tillatelser, godkjenninger og samtykker som kreves i medhold av denne forskrift. Bestemmelsene for øvrig i forskriften og de forskrifter som gis i medhold av den, gjelder for slik virksomhet så langt de passer.

§ 1-5. *Annen norsk rett*

Annen norsk rett enn forskriften her, herunder bestemmelser om tillatelse, godkjenning eller samtykke som kreves etter lovgivningen, kommer også til anvendelse for transport og utnyttelse av undersjøiske reservoarer på kontinentalsokkelen til lagring av CO₂. Dette gjelder med mindre annet følger av forskrift, bestemmelse gitt av Kongen, av folkeretten eller av overenskomst med fremmed stat.

§ 1-6. *Definisjoner*

I denne forskrift forstås med:

- a) *CO₂-strømmer*, massestrømmen av CO₂ og eventuelle tilfeldig medfølgende stoffer fra CO₂-fangstprosesser,
- b) *CO₂-utbredelse*, fordeling av CO₂-volumene i et undersjøisk reservoar,
- c) *Departementet*, Det kongelige olje- og energidepartement,
- d) *Etterdrift*, perioden etter nedstengning av en lagringslokalitet, herunder perioden etter overføring av ansvaret for denne til Olje- og energidepartementet,
- e) *Geologisk formasjon*, en geologisk enhet, avgrenset av bergarttyper ved strukturelle eller litostratigrafiske underinndelinger,
- f) *Geologisk lagring av CO₂*, injeksjon etterfulgt av lagring av CO₂ i undersjøiske geologiske reservoarer,
- g) *Hydraulisk enhet*, et hydraulisk forbundet porevolum hvor trykkommunikasjon kan måles teknisk, og som er omgitt av strømningsbarrierer (forkastninger eller litologiske grenser). En hydraulisk enhet kan være ett undersjøisk reservoar eller bestå av flere undersjøiske reservoarer og den omgivende bergarten.
- h) *Injeksjon*, injeksjon av CO₂ i undersjøiske reservoarer, herunder boring av injeksjonsbrønner, injisering, samt bygging, plassering, drift og bruk av innretning for injeksjon,
- i) *Innretning*, installasjon, anlegg og annet utstyr for utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂, likevel ikke forsynings- og hjelpefartøy eller skip som transporterer CO₂ i bulk. Innretning omfatter også rørledning og kabel når ikke annet er bestemt,
- j) *Kontinentalsokkelen*, havbunnen og undergrunnen i de undersjøiske områder som strekker seg utover norsk sjøterritorium gjennom hele den naturlige forlengelse av landterritoriet til ytterkanten av kontinentalmarginen, men ikke kortere enn 200 nautiske mil fra grunnlinjene som sjøterritoriets bredde er målt fra, likevel ikke utover midtlinjen i forhold til annen stat med mindre annet følger av folkerettens regler for kontinentalsokkel utenfor 200 nautiske mil fra grunnlinjene eller overenskomst med vedkommende stat,
- k) *Lagringskompleks*, lagringslokalitet og de geologiske omgivelser som kan ha betydning for sikkerheten ved lagringen,
- l) *Lagringslokalitet*, et bestemt område innenfor en geologisk formasjon som anvendes til geologisk lagring av CO₂, og tilhørende overflate- og injeksjonsinnretninger,

- m) *Lekkasje*; frigjøring av CO₂ fra lagringskomplekset,
- n) *Leteboring*, boring av undersøkelses- og avgrensingsbrønner med sikte på vurdering av potensialet for utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂, samt drift og bruk av innretning i den utstrekning den anvendes til leteboring,
- o) *Leting*, geologiske, geofysiske, geokjemiske og geotekniske aktiviteter, leteboring, overvåkning og injeksjonstesting for å karakterisere lagringslokaliteten med sikte på vurdering av potensialet for utnyttelse av den til lagring av CO₂, samt drift og bruk av innretning i den utstrekning den anvendes til leting,
- p) *Nedstengning av en lagringslokalitet*, endelig opphør av CO₂-injeksjon i denne lagringslokaliteten,
- q) *Migrasjon*, bevegelse av CO₂ i lagringskomplekset,
- r) *Operatør*, den juridiske (privat eller offentlig) person som på rettighetshavers vegne forestår den daglige ledelse av transport og utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂,
- s) *Undersjøisk reservoar*, en geologisk enhet, avgrenset av bergarttyper ved strukturelle eller stratigrafiske grenser, som har inneholdt petroleum og/eller vann i formasjonen, eller en kombinasjon av disse. Departementet bestemmer i tvilstilfelle hva som skal anses å være et undersjøisk reservoar,
- t) *Utnyttelse*, all virksomhet knyttet til lagring og overvåkning (monitorering) av CO₂ i undersjøiske reservoarer, herunder utbygging, injeksjon av CO₂, seismisk datainnsamling for overvåkning, avslutning og permanent lagring av CO₂ samt planlegging av slike aktiviteter, likevel ikke transport av CO₂ i bulk med skip,
- u) *Rettighetshaver*, juridisk person, eller flere slike personer, som etter forskriften her innehar en tillatelse til undersøkelse, leting eller utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂, eller til anlegg og drift av innretninger for transport av CO₂. Er en tillatelse gitt til flere slike personer sammen kan uttrykket rettighetshaver omfatte både rettighetshaverne samlet og den enkelte deltaker,
- v) *Transport*, skiping av CO₂ i rørledning samt bygging av rørledning, plassering, drift og bruk av innretning for transport,
- w) *Utbedrende tiltak*, tiltak som iverksettes for å korrigere vesentlig uregelmessighet med sikte på å hindre eller stoppe lekkasje av CO₂ fra lagringskomplekset,
- x) *Vannsøyle*, den kontinuerlige vertikale vannmengde fra overflaten til bunnsedimentene i en vannmasse,
- y) *Vesentlig risiko*, en risiko for skade på miljøet eller menneskers helse som ikke kan overses uten at formålet om miljøsikker geologisk lagring av CO₂ kommer i fare. I vurderingen av om det foreligger en vesentlig risiko er det nødvendig å ta hensyn til både sannsynligheten for at skade inntreffer og det omfanget skaden vil få dersom den inntreffer,

z) *Vesentlig uregelmessighet*, en uregelmessighet i injeksjons- eller lagringsoperasjonen eller i selve lagringskompleksets tilstand som innebærer en fare for lekkasje eller en risiko for miljøet eller menneskers helse.

§ 1-7. *Statlig deltagelse*

Kongen kan bestemme at staten skal delta i transport og utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ etter denne forskrift.

§ 1-8. *Operatør*

Ved tildeling av tillatelse til leting (letetillatelse), tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ eller tillatelse til anlegg og drift av innretning for transport av CO₂ skal departementet utpeke eller godkjenne en operatør. Det kan kun være en operatør for hver lagringslokalitet. Tildeles en tillatelse til en juridisk person som rettighetshaver, vil departementet som hovedregel utpeke rettighetshaver som operatør. Tildeles en tillatelse til flere juridiske personer sammen, vil departementet som hovedregel utpeke en av deltakerne i rettighetshaverselskapet som operatør.

Skifte av operatør er betinget av departementets godkjenning. Når særlige grunner tilsier det, kan departementet foreta skifte av operatør.

Dersom departementet utpeker eller godkjenner en operatør som ikke er rettighetshaver eller deltaker i rettighetshaverselskapet i henhold til den aktuelle tillatelse, får bestemmelsene om rettighetshavers forpliktelser gitt i eller i medhold av denne forskrift tilsvarende anvendelse for operatøren med mindre noe annet er uttrykkelig bestemt.

Denne bestemmelse får tilsvarende anvendelse i forhold til særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger etter § 6-1.

§ 1-9. *Inndeling av kontinentalsokkelen*

Sjøområdene innenfor kontinentalsokkelens yttergrense inndeles i blokker med en størrelse på 15 breddeminutter og 20 lengdeminutter, med mindre tilstøtende landområder, grenser mot andre staters kontinentalsokler eller andre forhold tilsier noe annet.

§ 1-10. *Utvelgelse av en lagringslokalitet*

Et undersjøisk reservoars egnethet som lagringslokalitet skal bestemmes gjennom en karakterisering og vurdering av en potensiell lagringslokalitet og omkringliggende område i henhold til kriteriene angitt i vedlegg 1.

Et undersjøisk reservoar skal bare velges som lagringslokalitet dersom det under de forhold som foreslås for slik bruk ikke er vesentlig risiko for lekkasje, og det heller ikke anses å foreligge noen fare for helse- eller miljøskade av betydning.

§ 1-11. *Traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser*

Rettighetshaver skal senest fem uker før traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser påbegynnes sende følgende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Forsvarsdepartementet:

- a) Formålet med undersøkelsene,
- b) Tid, varighet og sted for undersøkelsene,
- c) Undersøkelsesmetoder,
- d) Hvilket fartøy som skal benyttes,
- e) Hvor dypt det eventuelt skal bores.

Fartøy som foretar trasé- og andre grunnundersøkelser skal ha fiskerikyndig person om bord når det er nødvendig av hensyn til fiskerivirksomheten i området. I tvilstilfeller har Oljedirektoratet i samråd med Fiskeridirektoratet avgjørende myndighet. Navn på fiskerikyndig person skal meddeles de nevnte myndigheter snarest, og senest fem dager før aktiviteten påbegynnes.

Mens aktiviteten pågår, skal rettighetshaver ukentlig sende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Forsvarsdepartementet om tid, sted for og arten av aktiviteten, undersøkelsesfartøys bevegelser og anløp av norsk indre farvann.

Dersom aktiviteten ikke påbegynnes til fastsatt tidspunkt, skal rettighetshaver så snart som mulig sende ny melding om oppstartstidspunkt for aktiviteten til myndighetene som angitt i første ledd.

Oljedirektoratet kan, når det foreligger særlige grunner, bestemme at en undersøkelse skal tilpasses eller utsettes, sette særlige vilkår for fortsettelse eller stanse undersøkelsen som angitt i første ledd.

Oljedirektoratet kan gjøre unntak fra fristene i første og annet ledd.

Ved traséundersøkelser og andre grunnundersøkelser kan det ikke bores dypere enn 200 meter under sjøbunnen.

Kapittel 2. Undersøkelsestillatelse

§ 2-1. Tildeling av undersøkelsestillatelse mv.

Departementet kan tildele juridisk person tillatelse til undersøkelse etter undersjøisk reservoar for lagring av CO₂.

Undersøkelsestillatelsen gir rett til undersøkelse etter undersjøisk reservoar for lagring av CO₂. Den gir ikke enerett til undersøkelse i de områder som er nevnt i tillatelsen og heller ikke fortrinnsrett ved tildeling av letetillatelse eller tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂. Det kan tildeles letetillatelse og tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ til andre, eller gis tillatelse etter § 6-1 i områder som omfattes av undersøkelsestillatelser, uten at ansvar kan gjøres gjeldende eller innbetalt gebyr kan kreves refundert.

Undersøkelsestillatelse gis for inntil tre kalenderår med mindre det fastsettes en annen varighet.

Departementet kan gi rettighetshaver som innehar undersøkelsestillatelse samtykke til andre undersøkelser.

§ 2-2. Området for en undersøkelsestillatelse

Undersøkelsestillatelsen skal angi det området den omfatter og kan omfatte en eller flere blokker eller deler av blokker. Undersøkelsestillatelsen gir ikke rett til undersøkelse i områder som omfattes av letetillatelser eller tillatelser til utnyttelse av CO₂, med mindre departementet bestemmer noe annet i medhold av § 4-13. Undersøkelsestillatelsen gir heller ikke rett til undersøkelse i områder som omfattes av en utvinningstillatelse etter petroleumsloven, med mindre departementet bestemmer dette i medhold av petroleumsloven § 3-11.

§ 2-3.Søknad om undersøkelsestillatelse

Søknad om undersøkelsestillatelse sendes Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger og skal inneholde opplysninger om:

- a) Søkers navn, adresse og nasjonalitet. Dersom søknaden omfatter flere søkere, skal samtlige navn, adresser og nasjonaliteter oppgis,
- b) Hvem i Norge som skal være representant overfor myndighetene,
- c) Hvilket område søknaden omfatter,
- d) Formålet med og arten av undersøkelsen.

Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger kan kreve tilleggsopplysninger.

Kvittering for innbetalt gebyr, jf. § 2-5 skal vedlegges søknaden.

Søknad om undersøkelsestillatelse med vedlegg skal være skrevet på norsk eller engelsk.

§ 2-4.Hvilke undersøkelser tillatelsen gir rett til

Undersøkelsestillatelsen gir rett til å foreta geologiske, petrofysiske, geofysiske, geokjemiske og geotekniske aktiviteter. Det kan foretas grunne borer til en dybde som fastsettes av Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger. Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger kan begrense den enkelte undersøkelsestillatelse til å gjelde bestemte typer undersøkelser.

Departementet eller den det bemyndiger kan sette som vilkår for undersøkelsestillatelse at det skal gis opplysninger om salg eller bytte av undersøkelsesresultater og sette vilkår for utførelse av undersøkelsene.

§ 2-5.Betaling for undersøkelsestillatelsen

For undersøkelsestillatelsen skal det forskuddsvis betales et gebyr til staten ved Oljedirektoratet på kr 65 000 pr. kalenderår.

Undersøkelsestillatelsen bortfaller dersom rettighetshaver innen 31. desember ikke har betalt avgiften for kommende år.

For hver seismiske undersøkelse skal det betales et gebyr til staten ved Oljedirektoratet på kr 33 000. Gebyret skal betales senest samtidig med oppstart av undersøkelsen. Ved forsinket betaling skal det betales rente etter lov 17. desember 1976 nr. 100 ved forsinket betaling m.m.

Departementet kan endre gebyr i denne bestemmelsen i samsvar med endringer i pengeverdien.

§ 2-6. Meddelelse av opplysninger i forbindelse med undersøkelser

Rettighetshaver skal senest fem uker før aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse påbegynnes sende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Forsvarsdepartementet om:

- a) Tid, varighet og nøyaktige opplysninger om området for undersøkelsen med posisjonslinjer,
- b) Undersøkelsesmetoder som skal anvendes,
- c) Hvilket fartøy som skal benyttes,
- d) I hvilken form resultatene fra undersøkelsen vil foreligge.

Navn på fiskerikyndig person skal meddeles de nevnte myndigheter snarest, og senest fem dager før aktiviteten påbegynnes.

Oljedirektoratet kan gjøre unntak fra fristen i første og annet ledd.

Dersom aktiviteten ikke påbegynnes til fastsatt tidspunkt, skal rettighetshaver så snart som mulig sende ny melding om oppstartstidspunktet for aktiviteten til myndighetene som nevnt i første ledd.

Mens aktiviteten etter en undersøkelsestillatelse pågår, skal rettighetshaver ukentlig sende opplysninger til Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet og Forsvarsdepartementet om tid, sted for og arten av aktiviteten, undersøkelsesfartøyets bevegelser og anløp av norsk indre farvann.

Dersom aktiviteten ikke avsluttes til oppgitt tidspunkt, skal rettighetshaver sende ny melding om varighet for aktiviteten til myndighetene som angitt i første ledd.

Oljedirektoratet skal sørge for at det finnes en nettside med oppdatert informasjon om seismiske undersøkelser.

Så snart som mulig og senest innen tre måneder etter at den enkelte aktiviteten i medhold av en undersøkelsestillatelse er fullført, skal rettighetshaver sende data, registreringer og resultater fra aktiviteten til Oljedirektoratet. Med mindre Oljedirektoratet ønsker oversendelse av rådata, skal data som krever bearbeiding ut over 3 måneder sendes så snart de er bearbeidet. Rettighetshaver skal videre opplyse om resultatene mv. fra undersøkelsen skal være omsettelige.

Fartøy som driver undersøkelse etter undersjøisk reservoar for lagring av CO₂ skal ha om bord og bruke satellittsporingsutstyr og ferdskrifer. Oljedirektoratet fastsetter nærmere bestemmelser om sporingsutstyr, herunder tilgang til data.

Denne paragrafen gjelder tilsvarende for undersøkelser som foretas etter en letetillatelse eller tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂.

Kapittel 3. Tillatelse til leting (letetillatelse)

§ 3-1. Tillatelse til leting (letetillatelse)

Kongen i Statsråd kan på nærmere bestemte vilkår tildele letetillatelse med sikte på vurdering av potensialet for utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂. En letetillatelse som nevnt kan omfatte stratigrafisk angitte områder innenfor en eller flere blokker eller deler av blokker.

En letetillatelse kan tildeles en eller flere juridiske personer som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og er registrert i Foretaksregisteret, når annet ikke følger av internasjonale avtaler. Tildeles en letetillatelse til flere juridiske personer sammen, skal virksomheten etter tillatelsen utøves for deltakernes felles regning og risiko. Selskapet som derved oppstår, skal anses som rettighetshaver. En letetillatelse skal tildeles på objektive, publiserte og ikke-diskriminerende kriterier.

Tildeling av en letetillatelse er betinget av at rettighetshaver har den finansielle styrke, tekniske kompetanse og pålitelighet som anses påkrevet for å drive leteaktivitet etter denne forskrift, og alle kvalitetskrav til rettighetshaver og hans organisasjon er oppfylt. Tildeles en letetillatelse til flere juridiske personer sammen, må samtlige deltakere i rettighetshaverselskapet oppfylle de nevnte vilkår.

En letetillatelse gir enerett til leting med sikte på vurdering av potensialet for utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ på områder som omfattes av tillatelsen.

Kongen kan sette som vilkår for tildeling av letetillatelse at rettighetshaver som består av flere deltakere, skal inngå en selskapsavtale for virksomheten etter tillatelsen. Slik avtale er betinget av departementets godkjennelse.

§ 3-2.Behandlingsgebyr

For behandlingen av hver søknad om letetillatelse skal det betales et gebyr på kr 109 000, som innbetales til staten ved Oljedirektoratet.

Dersom gebyr ikke er innbetalt, anses ikke søknaden for innkommet.

Departementet kan endre gebyr i denne bestemmelsen i samsvar med endringer i pengeverdien.

§ 3-3.Arbeidsforpliktelse

Kongen kan pålegge rettighetshaver en nærmere bestemt arbeidsforpliktelse for det område letetillatelsen omfatter.

Arbeidsforpliktelsen kan bestå i undersøkelse og leteboring av et bestemt antall brønner ned til nærmere angitte dybder eller geologiske formasjoner. Arbeidsforpliktelsens innhold, omfang og frist for oppfyllelse fastsettes i den enkelte letetillatelse. Arbeidsforpliktelsen kan ved behov også omfatte overvåkning av injeksjonstester.

For hver seismiske undersøkelse skal det betales et gebyr til staten ved Oljedirektoratet på kr 33 000. Gebyret skal betales senest samtidig med oppstart av undersøkelsen. Ved forsinket betaling skal det betales rente etter lov 17. desember 1976 nr. 100 ved forsinket betaling m.m.

Departementet kan endre gebyr i denne bestemmelsen i samsvar med endringer i pengeverdien.

Departementet kan etter søknad gjøre unntak fra arbeidsforpliktelsen.

§ 3-4.Varigheten av en letetillatelse

Varigheten av en letetillatelse skal ikke overstige det tidsrommet som anses nødvendig for å gjennomføre den leteaktivitet som tillatelsen gjelder og kan gis for inntil 10 år. Dersom letetillatelsen gis for en kortere periode, kan departementet senere forlenge tillatelsen innenfor rammen på 10 år.

§ 3-5. Tilbakelevering eller oppgivelse av en letetillatelse

Rettighetshaver kan i perioden som nevnt i § 3-4 første punktum tilbakelevere deler av det området letetillatelsen omfatter med 3 måneders varsel. Deretter kan tilbakelevering av deler av området skje ved utløpet av hvert kalenderår, såfremt varsel om slik tilbakelevering er gitt minst 3 måneder i forveien.

Rettighetshaver kan i perioden nevnt i § 3-4 første punktum oppgi letetillatelsen i sin helhet med 3 måneders varsel.

Departementet kan kreve at forpliktelsene som følger av letetillatelsen og vilkårene for denne skal være oppfylt før tilbakelevering eller oppgivelse etter denne bestemmelse.

Kapittel 4. Tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ (utnyttelsestillatelse)

§ 4-1. Tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

Kongen i Statsråd kan på nærmere bestemte vilkår tildele tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ (utnyttelsestillatelse). Tillatelsen skal angi området tillatelsen omfatter ved angivelse av lengdegrader og breddegrader, samt en stratigrafisk avgrensning av den/de geologiske enheter som omfattes.

Utnyttelsestillatelse kan tildeles til en eller flere juridiske personer sammen som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og registrert i Foretaksregisteret, når annet ikke følger av internasjonale avtaler. Er en tillatelse som nevnt tildelt til flere juridiske personer sammen, skal virksomheten etter tillatelsen utøves for deltakernes felles regning og risiko. Selskapet som derved oppstår, skal anses som rettighetshaver.

Tildeling av en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ er betinget av at rettighetshaver har den finansielle styrke, tekniske og geologiske kompetanse og pålitelighet som anses påkrevet for å operere og kontrollere lagringslokaliteten, og alle kvalitetskrav til rettighetshaver og hans organisasjon er oppfylt. Tildeles en tillatelse som nevnt til flere juridiske personer sammen, må samtlige deltakere i rettighetshaverselskapet oppfylle de nevnte vilkår.

Den rettighetshaver som innehar en letetillatelse som nevnt i § 3-1 og som innenfor tillatelsens gyldighetsperiode søker om en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ i en bestemt lagringslokalitet, skal foretrekkes ved tildeling av en slik tillatelse såfremt arbeidsforpliktelsen nevnt i § 3-3 er fullført og vilkårene i letetillatelsen for øvrig er oppfylt. En tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ gir enerett til lagring av CO₂ på det området som omfattes av tillatelsen.

En utnyttelsestillatelse skal tildeles på objektive, publiserte og ikke-diskriminerende kriterier.

Kongen kan sette som vilkår for tildeling av utnyttelsestillatelse at rettighetshaver som består av flere deltakere, skal inngå en selskapsavtale for virksomheten etter tillatelsen. Slik avtale er betinget av departementets godkjennelse.

§ 4-2. Søknad om tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

Søknad om tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ sendes departementet med kopi til Oljedirektoratet, Arbeids- og sosialdepartementet og Petroleumstilsynet. Søknaden skal inneholde:

- a) Søkerens navn og adresse,
- b) Angivelse av hvem i Norge som skal være representant overfor myndighetene,
- c) Angivelse av det eller de områder det søkes om utnyttelsestillatelse for,
- d) Angivelse av søkerens prioritering av områdene, såfremt det søkes om tillatelse for flere områder,
- e) Opplysninger om søkerens virksomhet, herunder finansiell kapasitet,
- f) En geologisk evaluering av det eller de områder det søkes om utnyttelsestillatelse for, og hvordan en effektiv lagringsaktivitet planlegges der,
- g) En økonomisk evaluering av det eller de områder det søkes om utnyttelsestillatelse for,
- h) Opplysninger om erfaring og teknisk kompetanse av betydning for det eller de områder det søkes om utnyttelsestillatelse for,
- i) Beskrivelse av den organisasjon og kompetanse søkeren vil ha til rådighet i Norge og andre steder for aktivitet i forbindelse med det eller de områder det søkes om utnyttelsestillatelse for,
- j) Kvittering for innbetalt behandlingsgebyr.

Departementet kan fravike kravet til innhold i søknaden etter første ledd, herunder kreve ytterligere opplysninger.

Søknad om utnyttelsestillatelse skal være skrevet på norsk eller engelsk.

§ 4-3. *Behandlingsgebyr*

For behandlingen av hver søknad om utnyttelsestillatelse skal det betales et gebyr på kr 109 000, som innbetales til staten ved Oljedirektoratet.

Dersom gebyr ikke er innbetalt, anses ikke søknaden for innkommet.

Departementet kan endre gebyr i denne bestemmelse i samsvar med endringer i pengeverdien.

§ 4-4. *Varigheten av en tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂*

Varigheten av en utnyttelsestillatelse fastsettes ved tildeling. Varigheten av tillatelsen forutsetter at det undersjøiske reservoaret tas i bruk gjennom utbygging og lagring innen en frist som fastsettes ved tildeling

Departementet kan etter søknad fra rettighetshaver når særlige grunner tilsier det, forlenge den fastsatte frist for utbygging og lagring.

Departementet kan etter søknad fra rettighetshaver når særlige grunner tilsier det, også forlenge tillatelsen. Søknad om forlengelse må være kommet inn senest 5 år før tillatelsens utløp, med mindre departementet samtykker i eller bestemmer noe annet. Departementet fastsetter vilkårene for slik særskilt forlengelse.

§ 4-5. Plan for utbygging og drift av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

Beslutter rettighetshaver å bygge ut et undersjøisk reservoar (lagringslokalitet) for injeksjon og lagring av CO₂, skal rettighetshaver forelegge for departementet til godkjenning en plan for utbygging og drift av det undersjøiske reservoaret. Planen for utbygging og drift skal inneholde en beskrivelse av utbyggingen og en konsekvensutredning. Uttalelser til konsekvensutredningen tas med i vurderingen ved godkjenning av plan for utbygging og drift. En samlet plan som også omfatter sikkerhet og arbeidsmiljø, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer skal sendes departementet, Arbeids- og sosialdepartementet og Klima- og miljødepartementet med kopi til Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet og Miljødirektoratet.

Beskrivelsen av utbyggingen skal omtale økonomiske, ressursmessige, tekniske, sikkerhetsmessige, nærings- og miljømessige forhold samt opplysninger om hvordan en innretning vil kunne disponeres og lagringslokaliteten permanent nedstenges ved avslutning av lagring av CO₂. Planen skal også inneholde opplysninger om innretninger for transport eller utnyttelse som omfattes av § 6-1. I tilfelle en innretning skal plasseres på territoriet, skal planen dessuten gi opplysninger om hvilke tillatelser mv. som det er søkt om etter ellers gjeldende lovgivning.

Plan for utbygging og lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar som medfører bygge- og anleggstiltak i strid med arealdel av bindende planvedtak etter plan- og bygningsloven, kan ikke godkjennes av departementet før planmyndigheten har samtykket i dette.

Departementet kan når særlige grunner tilsier det, kreve at rettighetshaver foretar en nærmere redegjørelse for de miljømessige virkninger, mulig fare for forurensninger samt virkninger for andre berørte virksomheter for et større samlet område.

Planlegges utbygging av lagringslokaliteten i to eller flere trinn, skal planen så vidt mulig omfatte den samlede utbygging. Departementet kan avgrense godkjenningen til å gjelde enkelte trinn.

Dersom rettighetshaver består av flere deltakere, kan departementet kreve at den enkelte deltaker gir opplysning om hvordan han vil finansiere sin del av utbyggingen.

Vesentlige kontraktsmessige forpliktelser må ikke inngås eller byggearbeider påbegynnes før plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar er godkjent, med mindre departementet samtykker i dette.

Departementet skal i eget dokument, som skal offentliggjøres, redegjøre for og begrunne vedtaket om å godkjenne eller ikke godkjenne plan for utbygging og lagring av CO₂. I begrunnelsen skal det bl.a. fremgå hvilke miljøvilkår som eventuelt er knyttet til godkjenningen samt hvilke tiltak som eventuelt er forutsatt å avbøte vesentlige negative miljøvirkninger. Taushetsbelagte opplysninger skal ikke offentliggjøres.

Departementet kan etter søknad fra rettighetshaver frafalle krav om plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar.

Departementet skal underrettes om og godkjenne vesentlig avvik eller endring av forutsetningene for fremlagt eller godkjent plan og vesentlige endringer av innretninger. Departementet kan kreve fremlagt ny eller endret plan for godkjennelse.

§ 4-6. Beskrivelse av utbyggingen i plan for utbygging og drift av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

Beskrivelsen av utbyggingen med tilhørende dokumentasjon skal tilpasses utbyggingens omfang. Beskrivelsen skal redegjøre for økonomiske, ressursmessige, tekniske og sikkerhets- og miljømessige forhold ved utbyggingen.

Beskrivelsen av utbyggingen skal i nødvendig utstrekning inneholde:

- a) En karakterisering av lagringslokaliteten og lagringskomplekset og en vurdering av forventet sikkerhet for lagring, jf. § 1-10;
- b) Beskrivelse av injeksjonsstrategi og utbyggingsløsning for lagringslokaliteten, samt kriterier for de valg som er gjort,
- c) Beskrivelse av geofaglige og reservoartekniske forhold, samt det totale volum CO₂ som skal injiseres og lagres, angivelse av forventede CO₂ -kilder og transportmetoder, injeksjonshastighet og trykkforhold, samt en beskrivelse av hvor injeksjonsinnretningene skal plasseres,
- d) Sammensetning av CO₂ -strømmen,
- e) Beskrivelse av tekniske løsninger med forventet energiforbruk og -tilgang, herunder tiltak for å forebygge vesentlig uregelmessighet,
- f) Opplysninger om styringssystemer, herunder opplysninger om planlegging, organisering og gjennomføring av utbyggingen av lagringslokaliteten,
- g) Opplysninger om drift og vedlikehold,
- h) Opplysninger om økonomiske forhold,
- i) Opplysninger om hvilke tillatelser, godkjenninger eller samtykker det er søkt om eller det planlegges søkt om etter ellers gjeldende lovgivning, dersom innretning skal plasseres på landterritoriet eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett,
- j) Opplysninger om innretninger for transport som omfattes av § 6-1,
- k) Beskrivelse av tekniske tiltak for beredskap, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer
- l) Opplysninger om andre forhold som er av betydning for injeksjon og lagring av CO₂ ,

- m) Andre opplysninger som kreves etter de til enhver tid gjeldende sikkerhetsforskrifter jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten med endringer og på enkelte landanlegg,
- n) Forslag til overvåkningsplan, jf. vedlegg II til denne forskrift
- o) Forslag til plan for utbedrende tiltak ved vesentlige uregelmessigheter, jf. § 5-6 første ledd b),
- p) Forslag til foreløpig plan for etterdrift, jf. § 5-7 og vedlegg II til denne forskrift,
- q) Dokumentasjon som viser at den finansielle sikkerhetsstillelse eller annen tilsvarende ytelse som kreves etter § 5-9 er gyldig og trådt i kraft før lagring av CO₂ starter,
- r) Opplysninger om hvordan lagringsinnretningene vil kunne disponeres ved nedlukking av lagringslokaliteten.

§ 4-7. Utredningsprogram for konsekvensutredning i plan for utbygging og drift av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

Rettighetshaver skal i god tid før fremleggelse av plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar utarbeide forslag til utredningsprogram. Forslaget skal gi en kort beskrivelse av utbyggingen, av aktuelle utbyggingsløsninger og på bakgrunn av tilgjengelig kunnskap, av antatte virkninger for andre næringer og miljø, herunder eventuelle grenseoverskridende miljøvirkninger. Videre skal forslaget klargjøre behovet for dokumentasjon. Dersom det er utarbeidet en konsekvensutredning for det området hvor utbyggingen planlegges gjennomført, skal forslaget klargjøre behovet for ytterligere dokumentasjon eller oppdatering.

Forslaget til utredningsprogram skal i nødvendig grad inneholde en beskrivelse av hvordan utredningsarbeidet vil bli gjennomført, særlig med sikte på informasjon og medvirkning i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt. Forslaget til utredningsprogram skal baseres på rammene for dokumentasjon i § 4-6.

Rettighetshaver sender forslaget til utredningsprogram til uttalelse til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner. Det skal settes en rimelig frist for uttalelser. Fristen bør ikke være kortere enn seks uker. Departementet fastsetter utredningsprogrammet på bakgrunn av forslaget og uttalelsene til dette. Det skal redegjøres for innkomne uttalelser og hvordan disse er vurdert og ivaretatt i fastsatt program. Kopi av fastsatt program skal sendes til dem som har avgitt uttalelse i saken. Avgjørelser etter denne bestemmelsen er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Departementet kan i særlige tilfeller bestemme at departementet sender forslag til utredningsprogram på høring.

§ 4-8. Konsekvensutredning i plan for utbygging og drift av undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂

En konsekvensutredning i en plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar skal redegjøre for virkningene utbyggingen kan ha for næringsmessige forhold og miljømessige forhold, herunder forebyggende og avbøtende tiltak. Konsekvensutredningen skal blant annet:

- a) Beskrive alternative utbyggingsløsninger som rettighetshaver har undersøkt og begrunne valg av

utbyggingsløsning og injeksjonsstrategi, redegjøre for kriteriene for det valg som er gjort, samt beskrive eventuelle påfølgende utbyggingstrinn, tilknytning til andre undersjøiske reservoar for lagring av CO₂ [og landanlegg] og eventuell samordning av lagring,

b) Beskrive det miljø som i vesentlig grad kan bli berørt, og vurdere og avveie miljøkonsekvenser av utbyggingen og lagringen, herunder:

- beskrive utslipp til sjø og luft,
- beskrive eventuelle materielle verdier og kulturminner som kan bli berørt som følge av utbyggingen,
- vurdere konsekvensene av de tekniske løsninger som er valgt,
- klargjøre hvordan miljøkriterier og -konsekvenser har vært lagt til grunn for de tekniske løsninger som er valgt,
- beskrive mulige og planlagte tiltak for å hindre, redusere og om mulig oppveie betydelige negative miljøvirkninger,

c) Vurdere hvilke tillatelser, godkjenninger eller samtykker det skal søkes om etter ellers gjeldende lovgivning, dersom innretning skal plasseres på landterritoriet, sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett, indre farvann eller sjøterritoriet,

d) Vurdere hvordan innretningene vil kunne disponeres ved avslutning av lagringen,

e) Vurdere innretninger for transport eller utnyttelse som omfattes av forskriften § 6-1,

f) Vurdere tekniske tiltak for beredskap,

g) Vurdere hvordan miljøovervåkning i området kan gjennomføres,

h) Ha et sammendrag av ovennevnte punkter.

Konsekvensutredningen skal utarbeides på grunnlag av utredningsprogrammet som er fastsatt i medhold av § 4-7 og tilpasses utbyggingens omfang og i hvilken grad utbyggingen anses omfattet av en konsekvensutredning for et større samlet område. Konsekvensutredningen skal sendes departementet senest samtidig med en beskrivelse av utbyggingen. I områder der flere undersjøiske reservoar for lagring av CO₂ skal bygges ut, vil rettighetshaver kunne utarbeide en konsekvensutredning for et større samlet område. For utbygginger som også skal konsekvensutredes etter annen lovgivning, kan det utarbeides en felles konsekvensutredning.

Dersom rettighetshaver godtgjør at utbyggingen omfattes av eksisterende relevant konsekvensutredning for et undersjøisk reservoar for lagring av CO₂ eller for et større samlet område, vil det kun kreves konsekvensutredning dersom departementet finner dette nødvendig.

Rettighetshaver sender konsekvensutredningen til uttalelse til berørte myndigheter og interesseorganisasjoner og det kunngjøres samtidig i Norsk Lysingsblad at konsekvensutredningen er sendt på høring. Konsekvensutredningen, og så langt som mulig eventuelle relevante bakgrunnsdokumenter, skal gjøres tilgjengelig på Internett. Det skal settes en rimelig frist for uttalelser til konsekvensutredningen. Fristen bør ikke være kortere enn seks uker. Departementet kan i særlige tilfeller bestemme at departementet sender konsekvensutredningen på høring.

Departementet skal, på bakgrunn av høringen, ta stilling til om det er behov for tilleggsutredninger eller dokumentasjon om bestemte forhold. Eventuelle tilleggsutredninger skal forelegges berørte myndigheter og dem som har avgitt uttalelse til konsekvensutredningen til uttalelse før det fattes vedtak i saken. Fristen for uttalelse bør ikke være kortere enn to uker.

I departementets saksfremlegg skal det fremgå hvordan virkningene av utbyggingen og innkomne uttalelser er vurdert, og hvilken betydning disse er tillagt. Det skal vurderes i saksfremlegget om vilkår med sikte på å begrense og avbøte negative virkninger av vesentlig betydning skal settes.

Departementets avgjørelser etter paragrafen her er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 4-9.Fritak fra kravet om konsekvensutredning

Såfremt utbyggingen ikke kan antas å ha vesentlige grenseoverskridende miljøvirkninger, kan kravet om konsekvensutredning i unntakstilfeller fravikes helt eller delvis. Før unntak gis, skal departementet underrette EFTAs Overvåkningsorgan om begrunnelsen for unntaket.

§ 4-10.Konsekvensutredning ved vesentlige grenseoverskridende miljøvirkninger

Dersom en utbygging kan få vesentlige grenseoverskridende miljøvirkninger, skal departementet oversende utredningsprogrammet og informasjon om kravet til godkjenning av plan for utbygging og drift til stater som kan bli berørt, senest samtidig med at utredningsprogrammet blir sendt på høring. Slik informasjon skal også sendes dersom en stat som i betydelig utstrekning kan bli berørt, anmoder om det.

Berørte stater kan delta i konsekvensutredningsprosessen, herunder avgi uttalelse om utredningsprogrammet og konsekvensutredningen til departementet. Departementet sender konsekvensutredningen til rette myndighet i berørte stater samtidig som konsekvensutredningen sendes på høring i Norge. Departementet kan pålegge rettighetshaver å utarbeide dokumentene tilknyttet konsekvensutredningen i de fremmede språk som er nødvendige.

Departementet skal ved godkjenning av plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar oversende det i § 4-5 åttende ledd nevnte dokument til rette myndighet i berørte stater.

§ 4-11.Fastsettelse av injeksjonsforløp mv.

Departementet skal godkjenne injeksjonsforløpet før eller samtidig med at godkjenning gis i medhold av § 4-5. Det kan fastsettes et annet injeksjonsforløp enn det som følger av godkjent plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar, dersom hensynet til ressursforvaltning eller andre vesentlige samfunnshensyn tilsier det.

Departementet kan pålegge rettighetshaver å utarbeide en rapport om reservoarrelaterte forhold, herunder alternative injeksjonsopplegg.

§ 4-12.Oppgivelse av en tillatelse til utnyttelse av undersjøisk reservoar til lagring av CO₂

Rettighetshaver kan oppgi tillatelsen til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til lagring av CO₂ i sin helhet ved utløpet av hvert kalenderår, såfremt varsel om oppgivelse er gitt minst 3 måneder i forveien. Departementet kan kreve at forpliktelsene som følger av tillatelsen til lagring av CO₂ og vilkårene for denne skal være oppfylt før oppgivelse.

§ 4-13. Rett for andre til undersøkelser

I særlige tilfeller kan departementet gi rett for andre enn rettighetshaver til å foreta undersøkelser på område som omfattes av en letetillatelse eller tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂. Departementet fastsetter hvilke undersøkelser som kan foretas og varigheten av undersøkelsene.

§ 4-14. Rett for andre til å plassere innretninger mv.

Rettighetshaver kan ikke motsette seg at andre legger rørledning, kabel eller ledning av annen art eller plasserer andre innretninger på, i eller over området som omfattes av en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂. Slike innretninger må ikke volde urimelig ulempe for rettighetshaver.

Bestemmelsen i første ledd gjelder tilsvarende for nødvendige trasé- og grunnundersøkelser forut for slik plassering.

§ 4-15. Andre naturforekomster enn undersjøisk reservoar for lagring av CO₂ mv.

En letetillatelse eller en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ er ikke til hinder for at andre enn rettighetshaver gis rett til å foreta undersøkelser etter og utvinning av andre naturforekomster i området når dette ikke medfører urimelig ulempe for den leting eller injeksjon og lagring av CO₂ som rettighetshaver driver i medhold av letetillatelsen eller tillatelsen til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂. Det samme gjelder vitenskapelige undersøkelser.

Dersom det er gjort funn av andre naturforekomster i et område som omfattes av en letetillatelse eller en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ og fortsatt virksomhet ikke kan foregå uten å medføre urimelig ulempe for den leting eller injeksjon og lagring av CO₂ som rettighetshaver driver i medhold av letetillatelsen eller tillatelsen til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂, bestemmer Kongen hvilken av virksomhetene som skal utsettes, eventuelt i hvilket omfang. Det skal ved avgjørelsen tas hensyn til hva slags funn som er gjort, foretatte investeringer, hvilket stadium virksomheten har nådd, virksomhetens varighet og omfang og dens økonomiske og samfunnsmessige betydning mv. sett i forhold til den leting eller injeksjon og lagring av CO₂ som drives i medhold av letetillatelsen eller tillatelsen til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂.

Den som får utsatt sin virksomhet, kan kreve tillatelsen forlenget for et tidsrom som svarer til utsettelsen. Dersom utsettelsen bare gjelder en begrenset del av den virksomhet som kan utføres i henhold til tillatelsen, kan departementet fastsette et kortere tidsrom for forlengelsen, bestemme at forlengelse ikke skal gis eller at forlengelse bare skal gis for en del av det området tillatelsen gjelder.

Dersom utsettelsen medfører at arbeidsforpliktelsen i henhold til § 3-3 ikke kan gjennomføres innen den fastsatte frist, skal fristen forlenges i nødvendig utstrekning.

Hvis utsettelse etter annet ledd må antas å bli særlig langvarig, kan vedkommende tillatelse i stedet tilbakekalles.

Kongen kan bestemme at den som tillates å opprettholde sin virksomhet, helt eller delvis skal refundere påløpte omkostninger og i rimelig utstrekning dekke annet tap for den som må utsette eller innskrenke sin virksomhet.

Kapittel 5. Injeksjon og lagring av CO₂

§ 5-1. Forsvarlig lagring av CO₂

Lagring av CO₂, nedlukking av lagringslokaliteten og etterdrift skal skje i samsvar med forsvarlige tekniske og sunne økonomiske prinsipper og slik at muligheten for lekkasjer ved transport av CO₂ og fra lagringslokaliteten såvidt mulig unngås. For å oppnå dette, skal rettighetshaver fortløpende vurdere tekniske løsninger og iverksette nødvendige tiltak.

§ 5-2. Samtykke til injeksjon og lagring av CO₂

Før oppstart av injeksjon og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar, må rettighetshaver ha samtykke til injeksjon og lagring av CO₂. Et samtykke til injeksjon og lagring av CO₂ gis av departementet eller den det bemyndiger og av Arbeids- og sosialdepartementet eller den det bemyndiger, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer.

Samtykket til injeksjon og lagring av CO₂ skal være kompatibelt med lagringstillatelse gitt av forurensningsmyndigheten i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 til forurensningsloven (forurensningsforskriften) kapittel 35. Det samme gjelder enhver senere endring av, unntak fra eller tillegg til slikt samtykke.

Søknad om samtykke til injeksjon og lagring av CO₂ skal inneholde:

- Lagringslokalitetens og lagringskompleksets område og avgrensning, samt informasjon om det undersjøiske geologiske reservoar, herunder den hydrauliske enhet som samtykket til injeksjon og lagring skal gjelde for,
- Injeksjonsoperasjonen, den mengde CO₂ som kan injiseres, grenseverdier for reservoartrykket og grenseverdier for injeksjonsrater og -trykk,
- Volumer og grenseverdier for trykkoppbygging,
- Operatørens overvåkningsplan jf. vedlegg II til denne forskrift,,
- Måling av CO₂ -injeksjonsrater,
- Planer for eventuelle korrigerende tiltak,
- Plan for nedstenging og etterdrift.

Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger skal underrettes ved lekkasje eller vesentlige uregelmessigheter.

§ 5-3. Villkår for samtykke til injeksjon og lagring av CO₂

Et samtykke til injeksjon og lagring av CO₂ er betinget av at følgende vilkår er oppfylt:

- a) Alle relevante krav i denne forskrift er oppfylt,
- b) Rettighetshaver har den finansielle styrke, tekniske kompetanse og pålitelighet som anses påkrevet for å operere og kontrollere lagringslokaliteten, og alle kvalitetskrav til rettighetshaver og hans organisasjon er oppfylt,
- c) Potensielle gjensidige trykkpåvirkninger mellom lagringslokaliteter i samme hydrauliske enhet er av en slik karakter at denne forskriftens krav kan oppfylles for begge lokaliteter samtidig.

§ 5-4. *Overvåkning*

Operatøren skal overvåke injeksjonsanleggene og lagringskomplekset, inklusive CO₂ -utbredelsen for å:

- a) Sammenligne den faktiske og modellerte oppførselen til CO₂ og formasjonsvannet i lagringslokaliteten,
- b) Identifisere vesentlige uregelmessigheter,
- c) Følge migrasjon av CO₂ ,
- d) Oppdage lekkasje av CO₂ fra lagringskomplekset,
- e) Oppdatere vurderingen av lagringskompleksets sikkerhet og integritet på kort og lang sikt, herunder om den lagrede CO₂ vil forblir sikkert lagret.

Overvåkningen skal foretas på grunnlag av en overvåkningsplan utarbeidet av operatøren i samsvar med kravene i vedlegg II til denne forskrift, og som departementet har samtykket til i medhold av § 5-2.

Planen skal oppdateres i samsvar med kravene i vedlegg II til denne forskrift, og under enhver omstendighet hvert femte år. Dette for å ivareta eventuelle endringer i risikovurderingen knyttet til lekkasje og for miljøet, menneskers helse, ny vitenskapelig kunnskap eller teknologiske forbedringer. Oppdaterte planer er betinget av departementets samtykke i medhold av § 5-2.

§ 5-5. *Tilsyn*

Departementet eller den det bemyndiger skal føre tilsyn med lagringslokaliteten minst en gang i året inntil tre år etter nedstengning, og deretter hvert femte år inntil ansvaret er overdratt til staten v/Olje- og energidepartementet. Ved tilsynet skal departementet eller den det bemyndiger undersøke relevante injeksjons- og overvåkningsanlegg, reservoarforhold, og eventuelle virkninger av lagringskomplekset på miljøet. Tilsynet skal så vidt mulig samordnes med tilsyn fra forurensningsmyndigheten i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften) § 35-11.

Etter hvert tilsyn skal departementet eller den det bemyndiger utarbeide en rapport om tilsynsresultatene. I rapporten vurderes det hvorvidt bestemmelsene i denne forskrift er overholdt, og om ytterligere tiltak er

nødvendig. Rapporten skal oversendes operatøren og gjøres tilgjengelig for offentligheten senest to måneder etter gjennomført tilsyn.

§ 5-6.Tiltak i tilfelle vesentlige uregelmessigheter eller lekkasje

Ved fare for lekkasje eller vesentlige uregelmessigheter skal operatøren straks underrette departementet eller den det bemyndiger og treffe de nødvendige utbedrende tiltak.

Utbedrende tiltak skal iverksettes i henhold til den plan for utbedrende tiltak som er utformet og godkjent i medhold av § 4-6 første ledd bokstav o). Departementet eller den det bemyndiger kan til enhver tid pålegge operatøren å iverksette nødvendige utbedrende tiltak og tiltak for å beskytte menneskelig helse. Slike tiltak kan være i tillegg til, eller forskjellig fra de tiltak som er beskrevet i planen for utbedrende tiltak. Departementet eller den det bemyndiger kan også på ethvert tidspunkt selv iverksette utbedrende tiltak eller kreve injeksjonen stanset.

Hvis operatøren ikke iverksetter de nødvendige utbedrende tiltak, skal departementet eller den det bemyndiger selv iverksette disse og inndrive utgiftene hos operatøren.

§ 5-7.Nedstengning og etterdrift

En lagringslokalitet skal nedstenges dersom:

- a) Betingelsene som oppstilles for nedstengning i lagringstillatelsen gitt av forurensningsmyndigheten i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 35 og i samtykket til injeksjon og lagring er oppfylt,
- b) Kongen samtykker i nedstengning på grunnlag av søknad fra operatøren.

Etter nedstengning av en lagringslokalitet i medhold av første ledd bokstav a) eller b) og frem til ansvaret for lagringslokaliteten overdras til staten v/Olje- og energidepartementet i medhold av § 5-8 første og sjette ledd, er operatøren fortsatt ansvarlig for overvåkning, rapportering og iverksettelse av utbedrende tiltak i samsvar med bestemmelsene i denne forskrift. Operatøren er også ansvarlig for å forsegle lagringslokaliteten og fjerne injeksjonsanleggene.

Forpliktelsene i annet ledd oppfylles på grunnlag av en etterdriftsplan som er utarbeidet av operatøren basert på beste praksis på området, og i overensstemmelse med vedlegg II til denne forskrift. En foreløpig etterdriftsplan skal forelegges departementet eller den det bemyndiger for godkjennelse i medhold av § 4-6 bokstav p).

Før nedstengning av en lagringslokalitet i medhold av første ledd bokstav a) og b), skal den foreløpige etterdriftsplanen om nødvendig oppdateres i henhold til risikoanalyse, beste praksis og teknologiske forbedringer og deretter forelegges departementet eller den det bemyndiger for godkjennelse som den endelige etterdriftsplanen.

§ 5-8.Ansvarsoverføring

Etter nedstengning av en lagringslokalitet i medhold av § 5-7 første ledd bokstav a) eller b), skal alle forpliktelser vedrørende overvåkning og utbedrende tiltak i medhold av denne forskrift overføres til staten

v/Olje- og energidepartementet eller den det bemyndiger, enten på eget initiativ eller etter søknad fra operatøren, såfremt følgende vilkår er oppfylt:

- a) Alle tilgjengelige opplysninger peker i retning av at den lagrede CO₂ vil forbli fullstendig og permanent innesluttet. Operatøren må blant annet kunne dokumentere at den faktiske oppførsel av injisert CO₂ stemmer overens med den modellerte oppførsel, at det ikke kan påvises lekkasje og at lagringslokaliteten utvikler seg mot en tilstand av varig stabilitet,
- b) En minimumsperiode fastsatt av departementet eller den det bemyndiger er utløpt. Denne minimumsperioden skal ikke være kortere enn 20 år, med mindre departementet eller den det bemyndiger etter søknad fra operatøren før eller på dette tidspunkt er overbevist om at kravet i bokstav a) er oppfylt før utløpet av denne perioden,
- c) De finansielle krav nevnt i § 5-10 er oppfylt,
- d) Lagringslokaliteten er forsvarlig forlatt og injeksjonsanleggene fjernet.

Operatøren skal utarbeide en rapport som dokumenterer at vilkåret i første ledd bokstav a) er oppfylt og fremlegge denne for departementet eller den det bemyndiger. Rapporten skal minst vise

- a) at den injiserte CO₂ faktisk oppfører seg i samsvar med den modellerte oppførselen,
- b) at ingen lekkasje kan påvises,
- c) at lagringsstedet utvikles i retning av en tilstand av langsiktig stabilitet.

Senest en måned etter at operatørens rapport er mottatt, skal departementet eller den det bemyndiger sende rapporten til EFTAs overvåkningsorgan.

Hvis departementet eller den det bemyndiger finner at vilkårene i første ledd ikke er oppfylt, skal søknaden om ansvarsoverføring avslås. Avslaget skal begrunnes.

Hvis departementet eller den det bemyndiger finner at vilkårene i første ledd er oppfylt, skal et utkast til godkjenning utformes. Utkastet skal spesifisere hvilken metode som er anvendt for å sikre at vilkårene i første ledd bokstav d) er oppfylt, samt eventuelle oppdaterte krav til forsegling av lagringslokaliteten og fjerning av injeksjonsanleggene. Departementet sender utkastet til godkjenning av ansvarsoverføring til EFTAs overvåkningsorgan, som innen fire måneder kan avgi uttalelse.

Dersom EFTAs overvåkningsorgan beslutter å ikke avgi uttalelse, skal departementet innen en måned etter at utkastet til godkjenning er mottatt informeres om dette og begrunnelsen for beslutningen om ikke å avgi uttalelse. Når departementet eller den det bemyndiger har forsikret seg om at vilkårene i første ledd bokstav a) til d) er oppfylt, skal ansvarsoverføringen godkjennes og operatøren informeres om dette. Godkjennelsen skal også notifiseres til EFTAs overvåkningsorgan, med begrunnelse for hvorfor eventuelle merknader fra EFTAs overvåkningsorgan ikke er tatt til følge.

Etter ansvarsoverføringen innstilles det rutinemessige tilsyn i medhold av § 5-5 første ledd, og overvåkingen kan begrenses til et nivå som sikrer at lekkasje eller vesentlige uregelmessigheter påvises.

Dersom lekkasje eller vesentlige uregelmessigheter påvises, skal overvåkingen intensiveres så langt det er nødvendig for å kunne vurdere omfanget av problemet og effektiviteten av de utbedrende tiltak.

Dersom operatøren uaktsomt eller forsettlig har begått feil, herunder levert mangelfulle data eller fortiet relevante opplysninger, skal staten v/Olje- og energidepartementet inndrive de kostnader som er påløpt etter ansvarsoverføringen hos den tidligere operatør. Med mindre den finansielle mekanisme nevnt i § 5-10 kommer til anvendelse, skal ytterligere kostnader ikke inndrives etter ansvarsoverføringen.

§ 5-9.Finansiell sikkerhetsstillelse

Ved søknad om tillatelse til injisering og lagring av CO₂ i medhold av forskrift 1. juni 2004 nr. 931 om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 35 skal den potensielle operatør på grunnlag av nærmere bestemmelser fastsatt av Miljødirektoratet, dokumentere at det kan foretas egnede disposisjoner i form av sikkerhetsstillelse eller tilsvarende for å sikre at alle forpliktelser som følger av nevnte forskrift kan oppfylles. Den finansielle sikkerhetsstillelsen skal være gyldig og effektiv innen injeksjonen starter. Klima- og miljødepartementet og Olje- og energidepartementet vil i fellesskap ta stilling til den finansielle sikkerhetsstillelse.

§ 5-10.Finansiell mekanisme

Før ansvarsoverføring finner sted i medhold av § 5-8, skal operatøren stille et finansielt bidrag til rådighet for staten v/Olje- og energidepartementet etter departementets nærmere bestemmelse. Bidraget skal ta hensyn til de kriterier som er nevnt i vedlegg I, og til elementer som vedrører den historiske lagring av CO₂ av relevans for fastsettelse av forpliktelsene etter overføringen. Det finansielle bidraget skal i det minste dekke forventede overvåkningsomkostninger i en periode på 30 år. Bidraget kan anvendes til å dekke statens omkostninger etter ansvarsoverføringen til sikring av at CO₂ er sikkert lagret etter ansvarsoverføringen.

§ 5-11.Samordnet lagring av CO₂

Strekker et undersjøisk reservoar og/eller en hydraulisk enhet seg over flere tillatelser som ikke har samme rettighetshaver, eller inn på en annen stats kontinentalsokkel, skal det søkes oppnådd enighet om den mest rasjonelle samordning av lagring av CO₂ i tilknytning til reservoaret. Tilsvarende gjelder når det for flere undersjøiske reservoarer åpenbart er rasjonelt med samordnet lagring av CO₂ .

Avtaler om samordnet transport, injeksjon, avslutning og permanent lagring av CO₂ skal forelegges departementet til godkjenning. Hvis det ikke oppnås enighet om slike avtaler innen rimelig tid, kan departementet bestemme hvordan slik samordnet lagring av CO₂ skal foregå.

§ 5-12.Tredjepartsadgang til innretninger for lagring av CO₂ og lagringslokaliteter

Departementet kan på objektive og ikke-diskriminerende vilkår bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 og som eies eller brukes av rettighetshaver, kan brukes av andre hvis hensynet til rasjonell drift eller samfunnsmessige hensyn tilsier det, og departementet finner at slik bruk ikke er til urimelig fortrengsel for rettighetshavers eget behørig begrunnede rimelige behov for lagring eller for en som allerede er sikret rett til bruk. Departementet kan på tilsvarende vilkår bestemme at innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet kan brukes av andre til lagring av CO₂ .

Det er et vilkår for adgang til bruk av kapasitet i innretninger som omfattes av § 4-5 at CO₂ -strømmen som skal lagres har spesifikasjoner som med rimelighet er forenlige med tekniske krav for og hensynet til effektiv drift av innretningen og lagringslokaliteten.

Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 4-5, kan nekte andre å bruke disse som følge av mangel på kapasitet. Avslaget skal være behørig begrunnet. Dersom den rettighetshaver som eier innretningen nekter andre å bruke denne som følge av mangel på kapasitet, kan departementet likevel pålegge den rettighetshaver som eier innretningen å forbedre kapasiteten såfremt dette anses økonomisk forsvarlig, eller den som ønsker å bruke den økte kapasiteten er villig til å betale for den nødvendige kapasitetsforbedring. Departementet kan likevel bare gi slikt pålegg dersom de aktuelle kapasitetsforbedringer ikke kan antas å ha negativ innvirkning på miljø sikkerheten ved lagring av CO₂.

Avtale om bruk av innretninger og lagringslokaliteter som omfattes av § 4-5 eller av lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet skal forelegges departementet til godkjenning. Departementet kan ved godkjenning av avtale etter første punktum eller hvis det ikke oppnås enighet om slik avtale innen rimelig tid, samt ved pålegg etter første ledd fastsette tariffer og andre vilkår eller senere endre de vilkårene som er blitt godkjent eller fastsatt, for å sikre at lagring av CO₂ blir gjennomført ut fra hensynet til ressursforvaltning og at eieren av innretningen gis en rimelig fortjeneste blant annet ut fra investering og risiko.

Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1. Rettighetshaver som eier en innretning som omfattes av § 6-1, kan i tillegg nekte andre å bruke denne som følge av manglende tilknytning til andre innretninger.

Denne bestemmelse gjelder tilsvarende for lagringslokaliteter, så langt den passer.

§ 5-13. *Twister*

Uenighet om adgang til innretninger og lagringslokaliteter for lagring av CO₂ kan bringes inn for departementet eller den det bemyndiger for endelig avgjørelse. Slik avgjørelse skal fattes uten ugrunnet opphold etter at saken er brakt inn. Departementet eller den det bemyndiger kan, som tvisteløsningsorgan, kreve at eier av slike innretninger må gi alle nødvendige opplysninger for løsning av tvisten.

Denne bestemmelse skal gjelde tilsvarende for innretninger som omfattes av § 6-1.

Kapittel 6. Transport mv. av CO₂

§ 6-1. *Særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger*

Departementet kan på nærmere bestemte vilkår gi særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretning når retten til anlegg og drift ikke følger av en godkjent plan for utbygging og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar i medhold av § 4-5.

Tillatelse til anlegg og drift av innretning kan tildeles en eller flere juridiske personer som er stiftet i overensstemmelse med norsk lovgivning og registrert i Foretaksregisteret, når annet ikke følger av internasjonale avtaler. Er en tillatelse som nevnt tildelt til flere juridiske personer sammen, skal virksomheten etter tillatelsen utøves for deltakernes felles regning og risiko. Selskapet som derved oppstår, skal anses som rettighetshaver.

Tildeling av en tillatelse til anlegg og drift av en innretning er betinget av at rettighetshaver har den finansielle styrke, tekniske og geologiske kompetanse og pålitelighet som anses påkrevet for å operere og kontrollere innretningen, og alle kvalitetskrav til rettighetshaver og hans organisasjon er oppfylt. Tildeling av en tillatelse som nevnt til flere juridiske personer sammen, må samtlige deltakere i rettighetshaverselskapet oppfylle de nevnte vilkår.

Det skal fremlegges en søknad med plan for bygging, plassering, drift og bruk av innretninger som nevnt i første ledd, herunder avskipningsanlegg, rørledninger, anlegg for produksjon og overføring av elektrisk energi og andre innretninger for transport eller lagring av CO₂ .

En samlet søknad om tillatelse til anlegg og drift av innretninger som nevnt i første ledd og som også omfatter sikkerhet og arbeidsmiljø, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer, skal omfatte en plan som skal inneholde beskrivelse av prosjektet og en konsekvensutredning. Uttalelser til konsekvensutredningen tas med i vurderingen ved godkjenning av plan for anlegg og drift. Søknaden skal sendes departementet og Arbeids- og sosialdepartementet med kopi til Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Dersom en søknad fremmes av andre enn rettighetshaver etter en tillatelse til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ , kommer bestemmelsene i § 4-2 til anvendelse så langt de passer.

Tillatelse kan gis for en bestemt periode og kan etter søknad fra rettighetshaver forlenges av departementet.

Bestemmelsene i § 4-5, unntatt første ledd første punktum og syvende ledd gjelder tilsvarende med mindre departementet bestemmer noe annet.

§ 6-2. Innhold i plan for anlegg og drift av innretninger

Søknad om tillatelse til anlegg og drift av innretninger som nevnt i § 6-1 første ledd skal redegjøre for økonomiske, ressursmessige, tekniske og miljø- og sikkerhetsmessige forhold ved prosjektet. Dokumentasjon skal tilpasses prosjektets omfang.

Plan for anlegg og drift av innretninger som nevnt i § 6-1 første ledd skal i nødvendig utstrekning inneholde:

- a) Opplysninger om rørledningens bestemmelsessted, trasé, dimensjon og transportkapasitet, samt kriterier for de valg som er gjort,
- b) Opplysninger om eierforholdet til innretningen,
- c) Beskrivelse av tekniske løsninger, herunder løsninger for å forebygge og minimalisere miljøskadelige utslipp,
- d) Opplysninger om styringssystemer, herunder opplysninger om planlegging, organisering og gjennomføring av utbyggingen,
- e) Opplysninger om drift og vedlikehold,
- f) Opplysninger om økonomiske forhold,
- g) Opplysninger om hvilke tillatelser, godkjenninger eller samtykker det er søkt om eller det planlegges søkt om etter ellers gjeldende lovgivning, dersom en innretning skal plasseres på landterritoriet eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett,
- h) Opplysninger om hvordan innretningene vil kunne disponeres ved avslutning av lagring av CO₂ ,

- i) Beskrivelse av tekniske tiltak for beredskap jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer,
- j) Opplysninger om andre forhold som er av betydning for ressursforvaltningen,
- k) Andre opplysninger som kreves etter de til enhver tid gjeldende sikkerhetsforskrifter jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer.

Departementet kan fravike kravet til dokumentasjon etter første ledd, herunder kreve alternative løsninger utredet.

§ 4-5 fjerde, femte, niende og tiende ledd gjelder tilsvarende for plan for anlegg og drift.

Beskrivelsen skal også samordnes med krav i forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten, på enkelte landanlegg og ved CO₂ -håndtering, med endringer

§ 6-3. *Vilkår mv.*

For tillatelse til anlegg og drift av innretninger kan departementet sette vilkår, bl.a. vedrørende:

- a) Eierforholdet til innretningen,
- b) Rørledningens bestemmelsessted,
- c) Rørledningens trasé, dimensjon og transportkapasitet.

Departementet kan ved tildeling av tillatelse til anlegg og drift av innretninger som nevnt i denne bestemmelse og senere:

- a) Fastsette tariffer for bruk av innretningen for eierens egen og for annen CO₂ ,
- b) Gi pålegg om at innretningen skal tilknyttes andre innretninger, at kapasiteten skal økes og at innretningen skal ombygges for å kunne benyttes for annen CO₂ enn den opprinnelig er bygget for. Pålegg som nevnt må ikke fordyre eller i urimelig grad vanskeliggjøre bruk av innretningen som er sikret etter godkjenning av departementet. Kostnadene ved gjennomføring av pålegg som nevnt, skal etter departementets nærmere bestemmelse dekkes av den eller de som pålegg er gitt til fordel for eller tas i betraktning ved fastsettelse av tariff,
- c) Bestemme hvilken CO₂ som skal transporteres i rørledning, dog kan det ikke bestemmes at CO₂ skal transporteres til fortrenghet for CO₂ som er sikret transport i rørledning etter godkjenning av departementet.

Kapittel 7. Avslutning av injeksjon og lagring av CO₂

§ 7-1. Avslutningsplan

Rettighetshaver skal legge frem en avslutningsplan for departementet før en tillatelse etter § 4-1 eller § 6-1 utløper eller oppgis, eller bruken av en innretning endelig opphører. Planen skal omfatte forslag til fortsatt lagring av CO₂ eller nedstengning av lagringslokaliteten og disponering av innretninger. Slik disponering kan blant annet være videre bruk til lagring av CO₂, annen bruk, hel eller delvis fjerning eller etterlatelse og permanent lagring av CO₂. Planen skal inneholde de opplysninger og vurderinger som anses nødvendige for å fatte vedtak etter § 7-3. Departementet kan kreve ytterligere opplysninger og vurderinger, eller kreve ny eller endret plan.

Avslutningsplanen skal bestå av en disponeringsdel og en konsekvensutredning og kan omfatte forslag til disponering av flere innretninger. Departementet skal informeres om endringer i faktiske forhold etter at avslutningsplanen er fremlagt.

Beskrivelsen skal også samordnes med krav i forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg, med endringer og skal sendes departementet og Arbeids- og sosialdepartementet med kopi til Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet.

Med mindre departementet samtykker i eller bestemmer noe annet, skal tidspunktet for å legge frem avslutningsplan være senest to år før bruken av en innretning antas å endelig opphøre. Tilsvarende frist gjelder ved utløp av tillatelse gitt i medhold av § 4-1 eller § 6-1, såfremt tillatelsen utløper før bruken av innretningen antas å endelig opphøre.

Departementet kan frafalle kravet om å legge frem avslutningsplan.

§ 7-2. Melding om opphør av bruk

Rettighetshaver skal gi departementet og Arbeids- og sosialdepartementet melding om opphørstidspunktet dersom bruken av en innretning antas å endelig opphøre før tillatelsen til lagring av CO₂ eller transport av CO₂ utløper.

§ 7-3. Vedtak om disponering

Departementet skal fatte vedtak om disponering og fastsette en frist for gjennomføring av vedtaket. I vurderingen som ligger til grunn for vedtaket skal det blant annet legges vekt på tekniske, sikkerhetsmessige, miljømessige og økonomiske forhold og hensynet til andre brukere av havet. Departementet kan fastsette nærmere vilkår i forbindelse med vedtaket, herunder i tilknytning til overvåkning og ansvar i forhold til permanent lagring av injisert CO₂, jf. også § 5-8.

Rettighetshaver og eier er forpliktet til å sørge for at vedtak om disponering blir gjennomført, med mindre departementet bestemmer noe annet. Forpliktelsen til å gjennomføre disponeringsvedtaket gjelder selv om disponeringsvedtaket treffes eller skal gjennomføres etter utløpet av tillatelsen.

Dersom en innretning er overdratt i medhold av § 11-13, er rettighetshaver og eier i fellesskap forpliktet til å sørge for at vedtak om disponering blir gjennomført med mindre departementet bestemmer noe annet.

Dersom vedtaket går ut på at innretningen skal brukes videre til lagring av CO₂ eller annen bruk er rettighetshaver, eier og bruker i fellesskap forpliktet til å sørge for at fremtidige vedtak om disponering blir gjennomført, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Dersom vedtak om disponering ikke blir gjennomført innen den fastsatte frist, kan departementet iverksette nødvendige tiltak på vegne av rettighetshaver eller annen ansvarlig og for deres regning og risiko. Utgifter til slike tiltak er tvangsgrunnlag for utlegg.

Bruk av innretning til annet enn lagring av CO₂, hel eller delvis fjerning eller etterlatelse kan ikke vedtas etter denne forskrift for en innretning på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett.

§ 7-4. *Ansvar*

Den som er forpliktet til å gjennomføre disponeringsvedtak etter § 7-3 er ansvarlig for skade eller ulempe som voldes forsettlig eller uaktsomt i forbindelse med disponering av innretningen eller gjennomføring av vedtaket ellers.

Dersom vedtaket går ut på etterlatelse av innretningen og nedlukking av lagringslokaliteten for permanent lagring av CO₂, er rettighetshaver eller eier ansvarlig for skade eller ulempe som voldes forsettlig eller uaktsomt i forbindelse med den etterlatte innretningen, med mindre departementet bestemmer noe annet.

Dersom det er flere ansvarlige etter første eller annet ledd, hefter disse solidarisk for økonomiske forpliktelser, med mindre departementet bestemmer noe annet.

§ 7-5. *Heftelser*

Dersom staten krever en innretning fjernet, bortfaller de heftelser som hviler på den. Det samme gjelder dersom staten overtar innretningen i henhold til § 7-6, likevel slik at bruksrettigheter stiftet med departementets samtykke består.

§ 7-6. *Statlig overtagelse*

Staten har rett til å overta rettighetshavers faste innretning når tillatelsen utløper, oppgis eller tilbakekalles, eller når bruken av slike innretninger opphører endelig.

Kongen bestemmer med bindende virkning om og i hvilken utstrekning det skal betales vederlag for overtagelsen.

Ved overtagelse av innretning på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett, betales vederlag i den utstrekning dette følger av ellers gjeldende regler.

Dersom staten har meddelt at den vil benytte sin rett til å overta faste innretninger, får overtagelsen virkning 6 måneder etter at tillatelsen er utløpt, bortfalt på annen måte eller bruken av innretningen er endelig opphørt, med mindre annet avtales eller departementet bestemmer noe annet.

Ved statlig overtagelse skal innretningen med tilhørende utstyr være i en slik stand som et forsvarlig vedlikehold for operasjonell funksjonsdyktighet tilsier. Tvist om dette og i tilfelle om den erstatningen som skal betales til staten for manglende vedlikehold, avgjøres ved skjønn.

Kapittel 8. Erstatningsansvar for forurensningsskade

§ 8-1. *Definisjon*

Med forurensningsskade menes skade eller tap som skyldes forurensning som følge av utstrømming eller utslipp av CO₂ fra lagringslokaliteten, og utgifter til rimelige tiltak for å avverge eller begrense slik skade

eller slikt tap samt skade eller tap som slike tiltak medfører. Som forurensningsskade regnes også skade eller tap som en fisker har lidt på grunn av reduserte fiskemuligheter.

Skip som brukes stasjonært til boring anses som innretning. Skip som brukes til lagring av CO₂ i forbindelse med injeksjonsanlegg, anses som en del av innretningen. Det samme gjelder skip for transport av CO₂ i den tid lasting fra innretningen pågår.

§ 8-2. Virkeområde og lovvalg

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder erstatningsansvar for forurensningsskade fra innretning og/eller lagringslokalitet når skaden inntreffer i riket eller innenfor kontinentalsokkelens yttergrenser eller rammer norsk fartøy, norsk fangstredskap eller norsk innretning i tilgrensende havområder. For så vidt angår tiltak for å avverge eller begrense forurensningsskade er det tilstrekkelig at skade kan inntreffe på slikt område.

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder også forurensningsskade fra innretning som benyttes til transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar etter denne forskrift, når skaden inntreffer på land- eller sjøterritorium tilhørende stat som har tiltrådt Miljøvernkonvensjonen av 19. februar 1974.

Kongen kan uten hinder av bestemmelsene i denne forskrift ved overenskomst med fremmed stat fastsette regler om erstatningsansvar for forurensningsskade som skyldes transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar etter denne forskrift. Slike regler begrenser likevel ikke retten til erstatning etter denne lov for så vidt gjelder skadelidte under norsk jurisdiksjon.

§ 8-3. Den ansvarlige og ansvarets omfang

Rettighetshaver er erstatningsansvarlig for forurensningsskade uten hensyn til skyld. Bestemmelsene om rettighetshavers ansvar får tilsvarende anvendelse på en operatør som ikke er rettighetshaver når Olje- og energidepartementet ved godkjenning av operatørstatus har bestemt det.

Dersom Olje- og energidepartementet har truffet bestemmelse etter første ledd, skal erstatningskrav først rettes mot operatøren. I tilfelle noen del av erstatningen ikke blir dekket av operatøren ved forfall, skal den dekkes av rettighetshaverne i forhold til deres andel i tillatelsen. Hvis noen ikke dekker sin andel, fordeles denne forholdsmessig på de andre.

Dersom det godtgjøres at en uavvendelig naturhending, krigshandling, offentlig myndighetsakt eller liknende force majeure i betydelig grad har bidratt til skaden eller dennes omfang under forhold som er utenfor den ansvarliges kontroll, kan ansvaret settes ned så langt det er rimelig, særlig under hensyn til omfanget av virksomheten, skadelidtes situasjon og forsikringsmulighetene på begge sider.

Ved forurensningsskade fra innretning på område utenfor norsk kontinentalsokkel anses som rettighetshaver den som har tillatelse fra kompetent myndighet til å drive den virksomhet som innretningen er knyttet til.

§ 8-4. Kanalisering av ansvaret

Erstatningsansvar mot rettighetshaver for forurensningsskade gjøres gjeldende etter reglene i denne forskrift.

Ansvar for forurensningsskade kan ikke gjøres gjeldende mot:

- a) Den som ifølge avtale med rettighetshaver eller dennes medkontrahent har utført oppdrag eller arbeid i

forbindelse med transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar,

- b) Den som har tilvirket eller levert utstyr til bruk under transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar,
- c) Den som iverksetter tiltak for å avverge eller begrense forurensningsskade, eller for å redde liv eller berge verdier som er kommet i fare i forbindelse med transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar, med mindre tiltaket utføres i strid med forbud nedlagt av offentlig myndighet eller utføres av annen enn offentlig myndighet til tross for uttrykkelig forbud av operatør eller eier av de truede verdier,
- d) Den som er ansatt hos rettighetshaver eller hos noen som nevnt under a, b eller c.

Dersom rettighetshaver er idømt erstatningsansvar for forurensningsskade, men ikke betaler innen den tid dommen fastsetter, kan skadelidte gå på skadevolder i samme utstrekning som rettighetshaver kan gå på skadevolder i regressomgangen, jf. § 8-5.

Rettighetshaver kan kreve erstatning av skadevolder for forurensningsskade som påføres rettighetshaveren i samme utstrekning som rettighetshaver kan gå på skadevolder i regressomgangen, jf. § 8-5.

§ 8-5. Regress

Rettighetshaver kan ikke gjøre regressansvar for forurensningsskade gjeldende mot noen som er fritatt for ansvar etter reglene i § 8-4 med mindre vedkommende eller noen i hans tjeneste har handlet forsettlig eller grovt uaktsomt.

Regressansvar kan lempes for så vidt det finnes rimelig under hensyn til utvist adferd, økonomisk evne og forholdene for øvrig.

Bestemmelsene om ansvarsbegrensning i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) kommer til anvendelse for så vidt regress gjøres gjeldende overfor noen som har rett til ansvarsbegrensning etter sjølovens regler.

Avtale om videre regress mot de som det ikke kan gjøres ansvar gjeldende mot etter § 8-4 annet ledd er ugyldig.

§ 8-6. Transport og lagring av CO₂ i undersjøisk reservoar uten tillatelse

Oppstår forurensningsskade ved transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar og denne virksomheten er drevet uten tillatelse, er den som har drevet slik virksomhet ansvarlig for skaden uten hensyn til skyld. Samme ansvar påhviler andre som har tatt del i transport eller lagring av CO₂ i et undersjøisk reservoar og som visste eller måtte vite at virksomheten ble drevet uten tillatelse.

§ 8-7. Offentlig kunngjøring. Proklama

Med mindre Olje- og energidepartementet finner det åpenbart unødvendig skal operatøren uten ugrunnet opphold, ved offentlig kunngjøring gi opplysning om hvem erstatningskrav for forurensningsskade skal rettes mot og om foreldelsesfristens lengde.

Kunngjøring skal skje med to gangers innrykking med minst en ukes mellomrom i Norsk lysingsblad og i aviser og andre publikasjoner som er alminnelig lest på de steder hvor skade er voldt eller antas å inntre.

Med Olje- og energidepartementets samtykke kan eventuelle fordringshavere innkalles ved proklama, med den virkning at krav som ikke er anmeldt innen proklamafristens utløp faller bort. Departementet gir i tilfelle nærmere regler om innkallelsen og proklamafristens lengde og kan gi regler om oppgjørsmåten.

§ 8-8. *Verneting*

Søksmål om erstatning for forurensningsskade skal reises i den rettskrets der utstrømming eller utslipp av CO₂ har funnet sted eller hvor skade er voldt.

Olje- og energidepartementet bestemmer hvor søksmål skal reises dersom:

- a) Utstrømmingen eller utslippet har funnet sted eller skade er voldt utenfor området for noen rettskrets.
- b) Det ikke kan påvises innen hvilken rettskrets utstrømmingen eller utslippet har funnet sted eller skade er voldt.
- c) Utstrømmingen eller utslippet har funnet sted i en rettskrets og skade er voldt i en annen rettskrets.
- d) Skade er voldt i mer enn en rettskrets.

Kapittel 9. Særlige regler om erstatning til norske fiskere

§ 9-1. *Saklig virkeområde og definisjoner*

Dette kapittel gjelder erstatning for økonomisk tap som transport og lagring av CO₂ påfører norske fiskere som følge av at virksomheten legger beslag på fiskefelt, eller medfører forurensning og avfall eller ved at innretning eller tiltak i forbindelse med plassering av denne volder skade.

Kapitlet gjelder ikke forurensningsskade som skyldes forurensning som følge av utstrømming eller utslipp av CO₂ fra en innretning, herunder brønn, og utgifter til rimelige tiltak for å avverge eller begrense slik skade eller slikt tap samt skade eller tap som slike tiltak medfører. Som forurensningsskade regnes også skade eller tap som en fisker har lidt på grunn av reduserte fiskemuligheter.

Med forurensning og med avfall i dette kapittel forstås forurensning og avfall som nevnt i lov 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall, henholdsvis § 6 første ledd nr. 1 og 2 og § 27 første ledd.

Med norske fiskere menes i dette kapittel personer registrert i fiskermanntallet og eiere av fartøy innført i registeret over merkepliktige norske fiskefarkoster.

Bestemmelsene i de øvrige kapitlene i loven kommer til anvendelse også på dette kapittel så langt de passer og ikke strider mot bestemmelse i dette kapittel.

§ 9-2. *Beslagleggelse*

Dersom transport og lagring av CO₂ i et område helt eller delvis beslaglegger et fiskefelt, plikter staten i den utstrekning fisket blir umuliggjort eller vesentlig vanskeliggjort å yte erstatning for det økonomiske tap dette medfører.

Erstatningen kan fastsettes helt eller delvis som et engangsbeløp eller som faste årlige beløp. Tap som er oppstått mer enn 7 år etter beslagleggelsen fant sted, kan normalt ikke kreves erstattet.

Staten kan kreve regress av rettighetshaveren dersom rettighetshaveren burde ha avverget tapet.

§ 9-3. *Forurensning og avfall*

Rettighetshaver er erstatningsansvarlig uten hensyn til skyld for økonomisk tap som følge av forurensning og avfall fra transport og lagring av CO₂, og for utgifter til rimelige tiltak for å avverge eller begrense slik skade eller slikt tap samt skade eller tap som slike tiltak medfører.

Rettighetshavers ansvar etter første ledd omfatter også skade og ulempe fra forurensning og avfall som følge av trafikk med forsynings- eller hjelpefartøy samt ved forflytning av innretning til eller fra vedkommende felt. Rettighetshaver kan gjøre gjeldende regressansvar mot den direkte skadevolder eller rederen dersom de ellers gjeldende ansvarsvilkår er oppfylt.

For at erstatning skal kunne kreves for tapt fangsttid i forbindelse med lokalisering, merking, opptak eller ilandbringelse av gjenstander, må gjenstandene merkes forsvarlig eller bringes i land og forevises for politi eller havnemyndighet eller annen tilsvarende offentlig myndighet, med mindre det foreligger absolutte hindringer. Posisjonen må i alle fall meldes til politi eller havnemyndighet.

Det som er nevnt i tredje ledd gjelder også ved erstatning for annet tap for så vidt slik merking, posisjonsangivelse eller ilandbringelse med rimelighet kan kreves.

Erstatningsansvaret omfatter også andre fartøyer som bistår et fiskefartøy med å bringe gjenstander til land.

§ 9-4. *Solidaransvar*

Dersom det er voldt skade som nevnt i § 9-3 uten at skadevolder kan identifiseres, skal rettighetshaverne være solidarisk ansvarlige i den utstrekning skaden kan tenkes å være forårsaket av transport og lagring av CO₂ i tilknytning til vedkommendes tillatelse.

§ 9-5. *Innretning mv. som volder skade*

Dersom en innretning eller tiltak i forbindelse med plassering av denne volder skade, og skadelidte ikke har rett til erstatning etter bestemmelsene i § 9-2, er rettighetshaver erstatningsansvarlig uten hensyn til skyld for det økonomiske tap som fiskerne lider som følge av skaden.

§ 9-6. *Nemnd mv.*

Krav som fremmes i medhold av dette kapittel skal behandles av en nemnd. Kongen gir forskrifter om nemndens sammensetning og saksbehandling samt regler om klagebehandling.

Klageinstansens vedtak kan innen to måneder etter at vedkommende part har fått melding om vedtaket ved stevning bringes direkte inn for tingretten.

Krav fastsatt av nemnden eller av klageinstansen er tvangsgrunnlag for utlegg etter at klagefristen eller fristen som nevnt i annet ledd er utløpt.

Ved oversittelse av fristen i annet ledd kan klageinstansen etter reglene i forvaltningsloven § 31 vedta at tingretten tar saken til behandling. Vedtak om fristoversittelsen kan ankes til tingretten.

Kapittel 10. Særskilte krav til sikkerhet

§ 10-1. Sikkerhet

Transport og lagring av CO₂ skal foregå slik at et høyt sikkerhetsnivå kan opprettholdes og utvikles i takt med den teknologiske utvikling.

§ 10-2. Beredskap

Rettighetshaver og andre som deltar i transport og lagring av CO₂ skal til enhver tid opprettholde effektiv beredskap med sikte på å møte fare- og ulykkessituasjoner som kan medføre tap av menneskeliv eller personskade, forurensning eller stor materiell skade. Rettighetshaver plikter å påse at nødvendige tiltak iverksettes for å hindre eller minske skadevirkninger, herunder det som er nødvendig for så langt som mulig å føre miljøet tilbake til tilstanden før uhellet skjedde. Arbeids- og sosialdepartementet kan gi regler om slik beredskap og slike tiltak, herunder påby beredskapssamarbeid mellom flere rettighetshavere.

Ved fare- og ulykkessituasjoner som nevnt i første ledd, kan Arbeids- og sosialdepartementet bestemme at andre skal stille nødvendige beredskapsmessige ressurser til rådighet for rettighetshavers regning. Departementet kan for rettighetshavers regning også iverksette tiltak for å skaffe nødvendige tilleggsressurser på annen måte.

Reglene i lov 15. desember 1950 nr. 7 om særlige rådgjerder under krig, krigsfare og liknende forhold, kapittel 5 om tvangsavståing til det offentlige, gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 10-3. Beredskap mot bevisste anslag

Rettighetshaver skal iverksette og opprettholde sikringstiltak for å bidra til å hindre bevisste anslag mot innretninger samt til enhver tid ha beredskapsplaner for slike anslag.

Rettighetshaver skal stille innretninger til disposisjon for offentlige myndigheter til øvelser og i nødvendig grad delta i slike øvelser.

Arbeids- og sosialdepartementet kan gi pålegg om gjennomføring av tiltak som nevnt i første og annet ledd.

§ 10-4. Sikkerhetssoner mv.

Rundt og over innretninger skal det være en sikkerhetssone med mindre Arbeids- og sosialdepartementet bestemmer noe annet. I fare- og ulykkessituasjoner kan departementet opprette midlertidige fare- og utelukkelsesområder i den utstrekning det anses nødvendig for å hindre eller begrense skadevirkninger. Utstrekning av soner som nevnt i første og annet punktum bestemmes av Kongen. Denne bestemmelse får ikke anvendelse for rørledninger og kabler.

Kongen kan bestemme at en sikkerhetssone skal gå over grenselinjen til en annen stats kontinentalsokkel. Videre kan Kongen bestemme at det skal være en sikkerhetssone på norsk kontinentalsokkel selv om vedkommende innretning ligger utenfor denne.

Olje- og energidepartementet kan bestemme at en sone tilsvarende sikkerhetssonen skal etableres i rimelig tid forut for plassering av innretninger som nevnt i første ledd.

Arbeids- og sosialdepartementet kan bestemme at det skal være sikkerhetssone rundt og over etterlatte eller dumpede innretninger, eller deler av slike innretninger.

Uvedkommende fartøy, luftputefartøy, luftfartøy, fiskeredskaper eller andre gjenstander må ikke befinne seg innenfor sone som nevnt i første, annet, tredje og fjerde ledd. Dersom fiske kan foregå i sonen eller deler av sonen uten å true sikkerheten eller hindre lagring av CO₂, kan departementet likevel bestemme at slikt fiske kan finne sted.

Arbeids- og sosialdepartementet kan gi bestemmelser som anses nødvendige for å sikre adkomst for innretninger som nevnt i første ledd til sone som nevnt i tredje ledd.

Paragrafen her gjelder ikke for innretninger plassert på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett.

§ 10-5. Stansing av lagring av CO₂ mv.

Ved fare- og ulykkessituasjoner som nevnt i § 10-2 skal rettighetshaver eller andre som står for drift og bruk av innretningen i nødvendig utstrekning stanse lagring av CO₂ så lenge kravet til forsvarlig virksomhet tilsier det.

Når det foreligger særlige grunner kan departementet (Arbeids- og sosialdepartementet) påby at lagring av CO₂ stanses i nødvendig utstrekning eller sette særlige vilkår for fortsettelse.

Når vedtak som nevnt i annet ledd er begrunnet i forhold som ikke skyldes rettighetshaver, kan departementet etter søknad forlenge det tidsrom som tillatelsen gjelder for og i rimelig utstrekning lempe på de forpliktelser som påhviler rettighetshaver.

§ 10-6. Krav til sikkerhetsdokumentasjon

Beslutter rettighetshaver å utarbeide planer med sikte på godkjenning eller tillatelse etter § 4-2 eller § 6-1, skal planene og rettighetshavers dokumentasjon for gjennomføring av dette arbeidet forelegges departementet (Arbeids- og sosialdepartementet) som ledd i tilsynet med sikkerheten.

Kapittel 11. Alminnelige bestemmelser

§ 11-1. Krav til forsvarlig transport og lagring av CO₂

Transport og lagring av CO₂ etter denne forskrift skal foregå på en forsvarlig måte og i samsvar med gjeldende regelverk for slik transport og lagring av CO₂. Transport og lagring av CO₂ skal ivareta hensynet til sikkerhet for personell, miljø og de økonomiske verdier innretninger og fartøyer representerer, herunder driftstilgjengelighet.

Transport og lagring av CO₂ må ikke unødvendig eller i urimelig grad vanskeliggjøre eller hindre skipsfart, fiske, luftfart eller annen virksomhet, eller volde skade eller fare for skade på rørledninger, kabler eller andre undersjøiske innretninger. Alle rimelige foranstaltninger skal tas for å unngå skade på dyre- og plantelivet i havet, kulturminner på havbunnen, og forurensning og forsøpling av havbunnen, dens undergrunn, havet, luften eller på land.

§ 11-2. Ledelse av virksomhet knyttet til transport og utnyttelse av undersjøiske reservoarer til lagring av CO₂, base mv.

Rettighetshaver skal påse at virksomheten kan utøves på forsvarlig måte i samsvar med gjeldende lovgivning og under ivaretagelse av hensynet til god ressursforvaltning, helse, miljø og sikkerhet. Rettighetshavers organisasjon i Norge skal ha en struktur og størrelse som gjør at rettighetshaver til enhver tid kan fatte informerte beslutninger om sin virksomhet etter denne forskrift.

For å sikre etterlevelse av første ledd kan departementet i det enkelte tilfelle, og i den grad det anses nødvendig i forhold til omfanget av rettighetshavers virksomhet, oppstille særskilte krav til rettighetshavers organisasjon i Norge. Departementet kan også, dersom hensynet til god ressursforvaltning eller helse, miljø og sikkerhet tilsier det, pålegge rettighetshaver å bruke bestemte baser.

Rettighetshaver skal påse at forholdene blir lagt til rette, slik at fagforeningsvirksomhet blant egne ansatte og entreprenørens og underentreprenørens personell kan foregå i samsvar med norsk praksis.

§ 11-3. *Tilsyn med transport og lagring av CO₂*

Departementet (Olje- og energidepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet) eller den de bemyndiger fører tilsyn med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne forskrift blir overholdt av alle som driver transport og lagring av CO₂ som omfattes av forskriften. Departementet kan gi de pålegg som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne forskrift.

Departementet (Arbeids- og sosialdepartementet) kan når det anses nødvendig gi pålegg om at fartøy eller flyttbar innretning eller del av innretning skal bringes til norsk havn eller annet sted.

Representanter fra departementet (Olje- og energidepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet), Oljedirektoratet, Petroleumstilsynet eller annen myndighet som myndighetene bestemmer, skal til enhver tid ha adgang til fartøy og innretninger for transport og lagring av CO₂, samt til foreliggende data og materiale som er nødvendig for gjennomføring av tilsynsvirksomhet og ha rett til å delta i undersøkelser. Representanter for myndighetene har rett til å oppholde seg på fartøy og innretninger så lenge det er nødvendig. Rettighetshaver skal sørge for transport av representanter for myndighetene til og fra fartøy og innretninger, samt for opphold om bord.

Utgifter vedrørende tilsynet kan kreves dekket av rettighetshaver eller den som tilsynet i det enkelte tilfelle retter seg mot eller finner sted hos. Det kan også kreves en sektoravgift til dekning av hele eller deler av virksomheten.

§ 11-4. *Register over lagringslokaliteter*

Departementet eller den det bemyndiger skal sørge for at det opprettes og føres:

- a) Et register over tildelte tillatelser til lagring av CO₂, og
- b) Et permanent register over alle lukkede lagringslokaliteter og omgivende lagringskomplekser, herunder kart som viser anleggenes romlige utstrekning, samt de tilgjengelige opplysninger som er relevante for å vurdere om den lagrede CO₂ vil forbli fullstendig og permanent innesluttet.

Det skal tas hensyn til registeret i relevante planleggingsprosedyrer og i forbindelse med godkjenning av aktiviteter som vil kunne påvirke eller påvirkes av den geologiske lagring av CO₂ i de registrerte lagringslokaliteter.

§ 11-5. *Arealavgift*

For letetillatelser og tillatelser til utnyttelse av et undersjøisk reservoar til injeksjon og lagring av CO₂ kan rettighetshaver ved tildeling av tillatelsen eller senere pålegges å betale en avgift per km² (arealavgift).

Departementet kan gi forskrifter om betaling av arealavgift, herunder om størrelsen og grunnlaget for slik avgift.

Avgiftskrav med tillegg av renter og kostnader er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 11-6. *Kvalifikasjoner*

Rettighetshaver og andre som deltar i transport og lagring av CO₂ skal ha de nødvendige kvalifikasjoner til å utføre arbeidet på en forsvarlig måte. Opplæring skal finne sted i nødvendig utstrekning.

Rettighetshaver plikter i tillegg å påse at enhver som utfører arbeid for seg overholder bestemmelsene i første ledd.

§ 11-7. *Materiale og opplysninger vedrørende lagring av CO₂*

Materiale og opplysninger som rettighetshaver, operatør, entreprenør mv. har eller utarbeider vedrørende planlegging og gjennomføring av transport, injeksjon og lagring av CO₂ i henhold til denne forskrift, skal være tilgjengelige i Norge og kan kreves vederlagsfritt overlevert departementet (Olje- og energidepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet) eller den departementet utpeker. Overleveringen skal skje på det format departementet bestemmer i den utstrekning dette finnes rimelig. Departementet kan i denne forbindelse også kreve utført analyser og studier. Ved oppgivelse av tillatelse til lagring av CO₂ overtar operatøren ansvar etter denne bestemmelsen for materiale og opplysninger vedrørende den oppgitte tillatelsen til lagring av CO₂.

Kongen gir nærmere regler om hvilket materiale som skal være tilgjengelig for myndighetene og hva som kan kreves overlevert, samt hvilke opplysninger som skal gis offentlige myndigheter før transport og lagring av CO₂ begynner og etter at den er kommet i gang.

Opplysninger som er gitt til myndighetene, skal etter nærmere bestemmelser gitt av departementet blant annet kunne brukes til utarbeidelse av oversiktskart og for statistiske formål, bl.a. i Statistisk sentralbyrå.

§ 11-8. *Plikt til å etterleve forskriften og til å påse at bestemmelser blir overholdt*

Rettighetshaver og andre som deltar i transport og lagring av CO₂ som omfattes av denne forskrift, plikter å etterleve forskriften, og forskrifter og enkeltvedtak gitt med hjemmel i forskriften gjennom iverksettelse av nødvendige systematiske tiltak.

I tillegg plikter rettighetshaver å påse at enhver som utfører arbeid for seg, enten personlig, ved ansatte eller ved entreprenører eller underentreprenører, overholder bestemmelsene gitt i eller i medhold av forskriften.

§ 11-9. *Sikkerhetsstillelse*

Uten hensyn til § 5-9 og § 5-10 kan departementet ved meddelelse av en tillatelse og senere bestemme at rettighetshaver skal stille slik sikkerhet som departementet krever for oppfyllelse av de forpliktelser rettighetshaver har påtatt seg, samt for mulig ansvar i forbindelse med transport og lagring av CO₂.

Tilsvarende gjelder for annen ansvarlig etter kapittel 8.

§ 11-10. *Ansvar for forpliktelser*

Dersom rettighetshaver består av flere deltakere som sammen innehar en tillatelse etter denne forskrift, er de solidarisk ansvarlige overfor staten for økonomiske forpliktelser som følger av transport, injeksjon og lagring av CO₂ i henhold til tillatelsen.

§ 11-11. *Ansvar for skadeforvoldelse*

Dersom noen som utfører oppdrag for rettighetshaver blir erstatningsansvarlig overfor tredjemann, hefter rettighetshaver i samme omfang som og solidarisk med skadevolder og i tilfelle dennes arbeidsgiver for erstatningskravet.

§ 11-12. *Undersøkelseskommisjon*

Har det skjedd en alvorlig ulykke i forbindelse med transport og lagring av CO₂ som omfattes av denne forskrift, kan departementet nedsette en særskilt undersøkelseskommisjon. Tilsvarende gjelder for hendelser i virksomheten som har medført alvorlig fare for tap av liv eller større materiell skade eller forurensning av det marine miljø. Kommisjonens medlemmer skal representere tilstrekkelig juridisk, nautisk og teknisk sakkyndighet. Formannen skal fylle vilkårene for å være høyesterettsdommer.

Undersøkelseskommisjonen kan kreve at rettighetshaver og andre som er engasjert i ulykken eller hendelsen gir kommisjonen opplysninger som kan være av betydning for undersøkelsen og at de stiller til disposisjon dokumenter, innretninger og andre ting på et sted hvor det er hensiktsmessig at undersøkelsen foretas.

Utgifter i forbindelse med undersøkelseskommisjonens arbeid kan kreves dekket av rettighetshaver.

Reglene i sjøloven om undersøkelse av sjøulykker og forskrifter gitt med hjemmel i sjøloven (lov 24. juni 1994 nr. 39) kapittel 18 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 11-13. *Overdragelse mv.*

Overdragelse av en tillatelse eller andel i tillatelse etter denne forskrift, kan ikke skje uten samtykke av departementet. Det samme gjelder annen direkte eller indirekte interesseoverføring eller deltakelse i tillatelsen, herunder bl.a. overdragelse av aksjeposter og andre eierandeler som kan gi bestemmende innflytelse over en rettighetshaver som innehar andel i en tillatelse.

Overdragelse av rettighetshavers eiendomsrett til faste innretninger kan ikke skje uten departementets samtykke.

Departementet kan i særlige tilfeller bestemme at det skal betales avgift for overdragelsen.

§ 11-14. *Forsikring*

Den virksomhet rettighetshaver driver etter denne forskrift skal til enhver tid være forsikret. I det minste må forsikringen omfatte:

- a) Skade på innretninger,

- b) Forurensningsskade og annet ansvar overfor tredjemann,
- c) Fjerning av vrak og opprydning som følge av uhell,
- d) Forsikring av egne arbeidstakere som er engasjert i virksomheten.

Rettighetshaver skal påse at entreprenører og underentreprenører engasjert i virksomheten forsikrer sine arbeidstakere i samme utstrekning som operatøren forsikrer sine arbeidstakere.

Ved forsikring som nevnt under første ledd bokstav a) til c) skal rettighetshaver sørge for rimelig forsikringsdekning ut fra hensynet til risikoeksponering og premiekostnader. Forsikring som nevnt under bokstav d) skal tegnes etter nærmere avtale med arbeidstakernes organisasjoner.

Departementet kan gi rettighetshaver samtykke til å benytte annen form for sikkerhetsstillelse.

Rettighetshaver skal ved utgangen av hvert kalenderår underrette departementet om gjeldende forsikringsavtaler med angivelse av hovedvilkår. Departementet kan kreve at ytterligere forsikringer tegnes.

§ 11-15.Revisjon

I tillatelser med statlig deltakelse skal operatøren sørge for at årsavregningen for tillatelsen, som er utarbeidet i henhold til tillatelsen, blir revidert av statsautorisert revisor. Revisjonsberetning, i samsvar med RS 800, skal foreligge senest fire måneder etter regnskapsårets utløp.

§ 11-16.Fagforeningsvirksomhet

Tillitsvalgte i fagforening som har tariffavtale med rettighetshaver, entreprenør eller underentreprenør som utfører arbeid for han, skal i rimelig utstrekning gis adgang til arbeidsplassen for å ivareta tariffmessige gjøremål etter å ha meldt fra til den stedlige bedriftsledelse.

§ 11-17.Varsling og rapportering

Hendelser og andre forhold som medfører nedstengning av en lagringslokalitet eller som påvirker gjennomføring av aktiviteter i tråd med vedtak fattet i medhold av forskriften, skal omgående varsles til Oljedirektoratet. Departementene (Olje- og energidepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet) kan fastsette nærmere bestemmelser om varsling og rapportering til myndighetene.

§ 11-18.Observatører

Representanter fra Olje- og energidepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet og Oljedirektoratet og Petroleumsstilsynet skal kunne delta som observatører i samarbeidsorganer som opprettes i henhold til avtaler som nevnt i § 4-1 sjette ledd, av hensyn til samordnet virksomhet som nevnt i § 5-11 og i eventuelle samarbeidsorganer som opprettes i forbindelse med anlegg og drift av innretninger som nevnt i loven § 6-1.

§ 11-19.Ekspert- og laboratorietjenester

Oljedirektoratet kan i den utstrekning det anses rimelig pålegge rettighetshaver å stille til disposisjon for Oljedirektoratet ekspert- og laboratorietjenester for å løse spesielle problemer i forbindelse med transport og lagring av CO₂ .

§ 11-20. Saksbehandling og taushetsplikt

Reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 18 første ledd om en parts rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, kommer ikke til anvendelse ved søknad om letetillatelse, tillatelse til lagring av CO₂ eller tillatelse til transport av CO₂ .

Opplysninger av enhver art som meddeles myndighetene i forbindelse med søknad om letetillatelse, tillatelse til lagring av CO₂ eller tillatelse til transport av CO₂ , skal være underlagt taushetsplikt inntil letetillatelse, tillatelse til lagring av CO₂ eller tillatelse til transport av CO₂ til de aktuelle områder er tildelt. Deretter skal opplysningene være underlagt taushetsplikt i den utstrekning dette følger av forvaltningsloven i et tidsrom av 20 år, jf. forvaltningsloven §13 c) tredje ledd.

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, plikter å hindre at uvedkommende får adgang til eller kjennskap til det han i forbindelse med tjenesten eller arbeidet får vite om geologiske, reservoartekniske og injeksjonstekniske forhold i rapporter eller annet materiale som sendes offentlige myndigheter. For data som er underlagt taushetsplikt etter første punktum, skal taushetsplikten ha følgende varighet regnet fra det tidspunkt dataene ble tilgjengelig for eier av dataene:

- a) 2 år for data som ikke er omsettelige og som er felles eie for rettighetshaverne i en tillatelse omfattet av denne forskrift og som stammer fra vedkommende tillatelse,
- b) 10 år for data som har vært omsettelige fra det tidspunkt de ble tilgjengelig for eieren,
- c) 5 år for øvrige data.

For data som nevnt i tredje ledd gjelder følgende: For data som er felles eie for rettighetshaverne i en tillatelse etter denne forskrift og som stammer fra vedkommende tillatelse, faller taushetsplikten bort fra det tidspunkt tillatelsen oppgis eller området hvor dataene stammer fra tilbakeleveres. Opplysning om hvorvidt data skal være omsettelige meddeles Oljedirektoratet etter § 2-6 åttende ledd. Oljedirektoratet kan fastsette hva som anses som omsettelige data. For tolkede data skal taushetsplikten ha en varighet på 20 år. Oljedirektoratet kan etter søknad forkorte taushetsplikten for tolkede data og forlenge eller forkorte taushetsplikten for data som angitt i tredje ledd.

For øvrig kommer bestemmelsene om taushetsplikt i forvaltningsloven § 13 til § 13f til anvendelse for forvaltningsorganer som mottar eller behandler opplysninger eller materiale om undersøkelse og leting etter, utnyttelse, transport og lagring av CO₂ i, undersjøiske reservoarer dog slik at taushetsplikt bortfaller etter 10 år, jf. forvaltningsloven § 13 c) tredje ledd.

Bestemmelsene i denne paragraf skal ikke være til hinder for at departementet gir generelle uttalelser om virksomheten og om mulighetene for å finne lagringslokaliteter, og heller ikke for utveksling av informasjon som forutsatt i lov 3. juni 1994 nr. 15 om Enhetsregisteret.

Bestemmelsen i denne paragraf skal heller ikke være til hinder for utveksling av informasjon med Arbeids- og sosialdepartementet og Petroleumstilsynet.

§ 11-21. *Tilbakekall*

Kongen kan ved alvorlig overtredelse eller gjentatte overtredelser av denne forskrift, forskrifter gitt i medhold av den, fastsatte vilkår eller gitte pålegg, tilbakekalle tillatelse etter forskriften her.

Hvis det i en søknad om tillatelse er gitt uriktige opplysninger eller opplysninger av betydning er tilbakeholdt og det må antas at tillatelse ikke ville ha vært gitt om riktige eller fullstendige opplysninger hadde foreligget, kan tillatelsen tilbakekalles overfor vedkommende rettighetshaver.

En tillatelse kan tilbakekalles dersom den sikkerhet rettighetshaver plikter å stille etter § 11-9 er vesentlig svekket, eller dersom selskapet eller annen sammenslutning som innehar tillatelsen oppløses eller tas under akkord- eller konkursbehandling.

§ 11-22. *Følgene av tilbakekall, oppgivelse av rettigheter eller bortfall av andre grunner*

Tilbakekall av tillatelse, oppgivelse av rettigheter eller bortfall av rettigheter av andre grunner fritar ikke for de økonomiske forpliktelser som følger av denne forskrift, forskrifter gitt i medhold av den eller særskilte vilkår. Hvis en arbeidsforpliktelse eller annen forpliktelse ikke er oppfylt, kan departementet kreve innbetalt helt eller delvis det beløp som oppfyllelse av forpliktelsen ville ha kostet. Beløpet fastsettes med bindende virkning av departementet.

§ 11-23. *Forskrifter og enkeltvedtak*

Departementet (Olje- og energidepartementet og Arbeids- og sosialdepartementet) kan utferdige de forskrifter og gi de pålegg som måtte være nødvendige for gjennomføring av denne forskriften.

Departementet kan selv ta avgjørelse eller delegere myndighet til andre uten hensyn til om myndighet etter denne forskriften er lagt til Oljedirektoratet eller Petroleumsstilsynet.

Myndighet i forbindelse med tilsynsvirksomhet kan i spesielle tilfeller delegeres til andre enn offentlige forvaltningsorganer.

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelser fastsatt i eller gitt i medhold av denne forskriften.

Når myndighet i denne forskriften er lagt til Oljedirektoratet eller Petroleumsstilsynet, omfatter dette også myndighet etter første og fjerde ledd.

I forbindelse med enkeltvedtak kan det settes andre vilkår enn de som er nevnt i denne forskrift, når de har en naturlig tilknytning til det tiltak eller den virksomhet som enkeltvedtaket gjelder.

§ 11-24. *Straffebestemmelser*

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av bestemmelser eller vedtak truffet i eller i medhold av denne forskrift straffes med bøter eller fengsel inntil 3 måneder. Under særlig skjerpene omstendigheter kan fengsel inntil 2 år anvendes. Medvirkning straffes på samme måte. Disse bestemmelser får ikke anvendelse dersom forholdet rammes av strengere straffebud.

Kapittel 12. Ikrafttredelse

§ 12-1. *Ikrafttredelse*

Denne forskrift trer i kraft straks.

Vedlegg I. Kriterier for beskrivelse og vurdering av det mulige lagringslokalitet og omkringliggende område nevnt i § 1-10 i denne forskrift

Beskrivelse og vurdering av den aktuelle lagringslokaliteten og omkringliggende områder nevnt i § 1-10 i denne forskrift skal foretas i tre trinn i samsvar med beste praksis på tidspunktet for vurderingen og basert på kriteriene nedenfor. Departementet kan tillate avvik fra ett eller flere av disse kriteriene, forutsatt at rettighetshaver har vist at dette ikke påvirker beskrivelsens og vurderingens egnethet som grunnlag for å treffe en beslutning i henhold til § 1-10.

Trinn 1: Datainnsamling

Tilstrekkelige data skal samles inn for å etablere en volumetrisk og tredimensjonal statisk (3 D) geologisk modell av lagringslokaliteten og lagringskomplekset, inkludert takbergarter og de omkringliggende områder - også hydraulisk tilknyttede områder.

Disse data skal omfatte minst følgende iboende karakteristikk av lagringskomplekset:

- Geologiske og geofysiske data,
- Reservoarberegninger (herunder volumetriske beregninger av porevolum for CO₂ -injeksjon og maksimal lagringskapasitet),
- Geokjemiske data (oppløsningshastighet, mineraliseringshastighet),
- Geomekaniske data (permeabilitet, oppsprekkingstrykk),
- Jordskjelvhypighet,
- Nærvær og tilstand av naturlige og menneskeskapte strømningsveier for CO₂ , herunder brønner og borehull som kan danne lekkasjeveier.

Følgende karakteristikk av lagringskompleksets omgivelser skal være dokumentert:

- Områder som omgir lagringskomplekset og som kan bli påvirket av lagringen av CO₂ - på lagringslokaliteten,
- Nærhet til verdifulle naturressurser,
- Aktiviteter rundt lagringskomplekset og mulige interaksjoner med disse aktivitetene (for eksempel undersøkelse etter, produksjon og lagring av hydrokarboner, geotermisk bruk av akviferer og bruk av undergrunns vannreservoarer),
- Nærhet til den potensielle CO₂ -kilden eller CO₂ -kildene (herunder estimer av den totale mengde

CO₂ som er økonomisk tilgjengelig for lagring) samt egnede transportmuligheter,

Trinn 2: Etablering av tredimensjonal geologisk modell (for injeksjon)

- Ved å bruke dataene samlet inn i trinn 1 skal det ved hjelp av reservoarsimuleringsverktøy etableres en tredimensjonal geologisk modell, eller et sett av slike modeller av det foreslåtte lagringskomplekset, herunder takbergarter og hydraulisk tilknyttede områder og væsker.

Den statiske geologiske modellen eller modellene skal karakterisere komplekset med hensyn til:

- Geologisk struktur av den fysiske fellen,
- Geomekaniske, geokjemiske og strømningssegenskaper av reservoarets overliggende lag (takbergarter, forseglinger, porøse og permeable lag) og omliggende formasjoner,
- Karakterisering av sprekker og forkastninger og nærvær av naturlige og menneskeskapte strømningsveier,
- Lagringskompleksets areal og vertikale utstrekning,
- Porevolum (herunder fordeling av porøsitet),
- Opprinnelig væskefordeling,
- Andre relevante karakteristikk.

Usikkerheten forbundet med hver av parametrene som er brukt til å bygge modellen skal være vurdert ved å utvikle en rekke scenarier for hver parameter og beregne tilhørende konfidensgrenser. Enhver usikkerhet forbundet med modellen i seg selv skal også vurderes.

Trinn 3: Karakterisering av lagringens dynamiske utvikling, følsomhet og risikovurdering

Karakteriseringene og vurderingene skal være basert på dynamiske modeller som omfatter tidssimuleringer av CO₂ -injeksjoner i lagringslokaliteten ved å bruke tredimensjonal geologisk regnemodell som er etablert for lagringskomplekset i hht trinn 2.

Trinn 3.1: Karakterisering av dynamiske forhold i lagringslokaliteten

Som et minimum skal følgende faktorer vurderes:

- a) Mulige injeksjonsrater og CO₂ -strømmens egenskaper,
- b) Effekten av koplede prosessmodelleringer (dvs. hvordan forskjellige enkeltvisse effekter i

regnemodellen virker sammen),

- c) Reaktive prosesser (dvs hvordan reaksjoner mellom injisert CO₂ og de tilstedeværende komponentene (substansene) gir tilbakekopling i modellen),
- d) Reservoarsimuleringsmodellen som er benyttet (flere simuleringer kan være påkrevet for å validere visse funn),
- e) Kort- og langtidssimuleringer (for å etablere hva som skjer med den injiserte CO₂ og utvikling over årtier og årtusener, herunder oppløsningshastighet av CO₂ i vann),

Den dynamiske modelleringen skal gi innsikt i:

- f) Trykk og temperatur i lagringsformasjonen som en funksjon av injeksjonshastighet og akkumulert injisert mengde over tid,
- g) Areal og vertikal utbredelse av CO₂ over tid,
- h) CO₂ -strømmen i reservoaret, herunder fasene den opptrer i,
- i) CO₂ -felle mekanismer og hastigheter (herunder overflyllingspunktet) og laterale og vertikale forseglinger,
- j) Sekundære inneslutningssystemer for hele lagringskomplekset,
- k) Lagringskapasitet og trykkgradienter for lagringslokaliteten,
- l) Risiko for sprekkdannelse i lagringsformasjonene og takbergartene,
- m) Risiko for CO₂ -inntrengning i takbergartene,
- n) Risiko for lekkasje fra lagringslokaliteten (f.eks. gjennom forlatte eller utilstrekkelig forseglede brønner),
- o) Migrasjonshastighet (i ikke-innelukkede reservoarer),
- p) Sprekkforseglingshastighet,
- q) Forandringer i formasjonenes væskekjemi og påfølgende reaksjoner (f.eks. pH-endringer, mineraldannelse) og anvendelse av modellering av reaksjoner for å vurdere konsekvensene,
- r) Erstatning av formasjonsvæsker,
- s) Økt seismisitet og overflateheving.

Trinn 3.2: Følsomhetskarakteristikk

Flere simuleringer skal utføres for å identifisere følsomhet av vurderingene av valgte forutsetninger for særskilte parametre. Simuleringene skal baseres på ulike parametre i den/de geologiske modellen(e), og på skiftende hastighetsfunksjoner og forutsetninger i den dynamiske modelleringen. Enhver vesentlig følsomhet skal tas i betraktning i risikovurderingen.

Trinn 3.3: Risikovurdering

Risikovurderingen skal blant annet omfatte følgende:

3.3.1. Farekarakteristikk

Farekarakteristikk skal gjennomføres ved karakterisering av potensialet for lekkasje fra lagringskomplekset, som etablert gjennom dynamisk modellering og sikkerhetskarakteristikk som beskrevet over. Dette skal omfatte betraktninger som blant annet:

- a) Potensielle lekkasjeveier,
- b) Potensiell størrelse på lekkasje fra identifiserte lekkasjeveier (flukshastigheter),
- c) Kritiske parametre som påvirker potensiell lekkasje (f.eks. maksimum reservoartrykk, maksimum injeksjonsrate, temperatur, sensitivitet for varierende antakelser i den eller de geologiske modellene etc.),
- d) Sekundæreffekter av lagringen, herunder fortrengt formasjonsvæske og nye substanser dannet ved lagring av CO₂,
- e) Enhver annen faktor som kan innebære risiko for helse eller miljø (f.eks. fysiske strukturer assosiert med prosjektet).

Farekarakteristikken skal omfatte hele spekteret av potensielle operasjonsbetingelser for å teste lagringskompleksets sikkerhet.

3.3.2. Eksponeringsvurdering

Denne skal være basert på karakteristikken av miljøet og aktiviteter over lagringskomplekset, og på den potensielle oppførsel og hva som skjer med CO₂ som lekker fra de potensielle lekkasjeveier som er identifisert under trinn 3.3.1.

3.3.3. Effektvurderinger

Disse skal baseres på følsomheten hos spesielle arter eller habitater koplet til potensielle lekkasjehendelser identifisert under trinn 3.3.1.

Hvis relevant skal vurderingene omfatte effekter av eksponering for forhøyede CO₂-konsentrasjoner i biosfæren (herunder jord, sedimenter i sjøvann og bentisk vann (oksygenmangel, forhøyet CO₂-innhold i blodet) og redusert pH i disse miljøene som følge av utlekket CO₂). Den skal også omfatte en vurdering av

effekter av andre substanser som kan være tilstede i utlekket CO₂ (enten som urenheter tilstede i injeksjonsstrømmen eller nye substanser dannet gjennom lagring av CO₂). Disse effektene skal vurderes for forskjellig varighet og arealomfang og koples til lekkasjer av forskjellig størrelsesorden.

3.3.4. Risikokarakterisering

Denne skal omfatte en vurdering av sikkerhet og integritet av lagringslokaliteten på kort og lang sikt, herunder en vurdering av risiko for lekkasje under de foreslåtte bruksbetingelser, og som verst tenkelige miljø- og helsekonsekvenser.

Risikokarakteriseringen skal utføres basert på fare-, eksponerings- og effektvurderinger. Den skal omfatte en vurdering av kildene for usikkerhet som er identifisert gjennom trinnene i karakteriseringen og av lagringslokaliteten og, når det er mulig, en beskrivelse av mulighetene til å redusere usikkerhet.

Vedlegg II. Kriterier for etablering og oppdatering av overvåkingsplanen i § 5-4 og etterdriftsplan i § 5-7

1. Etablering og oppdatering av overvåkingsplan

Overvåkingsplanen nevnt i § 5-4 annet ledd skal utarbeides i samsvar med risikovurderingsanalysen som er foretatt i trinn 3 i vedlegg I. Overvåkingsplanen skal oppdateres for å møte kravene fastsatt i § 5-4 første ledd i samsvar med følgende kriterier:

1.1. Etablere planen

Overvåkingsplanen skal inneholde detaljer om overvåkingsprogrammet som vil bli gjennomført på alle hovedtrinn i prosjektet, herunder grunnlagsdata, operasjonell fase og i etterdriftsfasen.

Følgende skal spesifiseres for hver fase:

- a) De parametre som skal overvåkes,
- b) De overvåkingsteknikker som skal anvendes og begrunnelse for valg av overvåkingsteknikker,
- c) Overvåkingslokasjoner og begrunnelse for valgte prøvetakingssteder,
- d) Prøvetakingsfrekvens og begrunnelse for denne,

De parametre som skal overvåkes skal være utvalgt slik at de kan oppfylle formålet med overvåkingen. Planen skal likevel i ethvert tilfelle omfatte kontinuerlig eller periodisk overvåking av følgende forhold:

- e) Diffuse utslipp av CO₂ -utslipp ved injeksjonsinnretningen,
- f) CO₂ -volumstrøm ved injeksjonsbrønnhodene,
- g) CO₂ -trykk og -temperatur ved injeksjonsbrønnhodene (for å bestemme massestrøm),

h) Kjemisk analyse av injeksjonsstrømmen,

i) Reservoartemperatur og -trykk (for å bestemme CO₂ -fasenes oppførsel og tilstand),

Valget av overvåkingsteknikker skal baseres på beste praksis som er tilgjengelig på designtidspunktet. Følgende alternativer skal vurderes og anvendes om mulig:

j) Teknologier som kan detektere nærvær, sted og migreringsvei for CO₂ i undergrunnen og på overflaten,

k) Teknologier som kan gi informasjon om utviklingen av trykk og volum og areal/vertikal metning av CO₂ -skyen (plumen) for å forbedre numeriske 3D-simuleringer relatert til 3D geologiske modeller av lagringsformasjonen etablert i henhold til denne forskriftens § 1-10 og vedlegg I,

l) Teknologier som kan dekke et vidt areal for å hente informasjon om tidligere uoppdagede potensielle lekkasjeveier over arealdimensjonene av hele lagringskomplekset og over, i tilfelle vesentlige irregulariteter eller migrering av CO₂ ut av lagringskomplekset.

1.2. Oppdatering av planen

Data som er innhentet fra overvåkingen skal samles og tolkes. De observerte resultatene skal sammenlignes med oppførsel som er forutsagt i den dynamiske simuleringen av 3D-trykkvolum og metningsoppførsel foretatt i forbindelse med sikkerhetskarakteristikk i samsvar med denne forskriftens § 1-10 og vedlegg I trinn 3.

Ved vesentlige avvik mellom observert og forutsagt oppførsel skal 3D-modellen kalibreres for å reflektere den observerte oppførselen. Kalibreringen skal være basert på dataobservasjoner fra overvåkingsplanen, og der det er nødvendig for å styrke kalibreringsantagelsene skal det samles inn ytterligere data.

Trinn 2 og 3 i vedlegg I skal gjentas ved å bruke den kalibrerte 3D-modellen for å generere nye farescenarier og fluksrater og for å revidere og oppdatere risikovurderingen.

For nye CO₂ -kilder, lekkasjeveier og fluksrater eller ved observerte vesentlige avvik fra tidligere vurderinger identifisert ved sammenligning med historiske data, tilpasning og kalibrering av modellen, skal overvåkingsplanen oppdateres i samsvar med dette.

2. Overvåking etter nedlukking

Overvåking etter at lagringslokaliteten er nedlukket skal baseres på informasjonen som er samlet og modellert under gjennomføring av overvåkingsplanen i § 5-4 annet ledd og i ovennevnte nr. 1.2 i dette vedlegg. Den skal særlig tjene til å gi informasjonen som kreves for å treffe en beslutning i samsvar med denne forskriften § 5-7 første ledd.